

ELENA-satsning i Hovedstadsregionen

Energibesparelser i
kommunernes og
regionens bygninger

Indhold

Resume	3
Baggrund, formål og indhold	4
ELENA - Europæisk lokal energi assistance	6
Energibesparelser i offentlige bygninger	9
Målsætninger og aftaler om energibesparelser	11
Potentiale for energibesparelser	14
ELENA-projekt i Hovedstadsregionen	16
Finansiering	19
Organisering af samarbejdet	21
Konklusion og anbefalinger	23
BILAG	25
1. Faktaark for hver kommune og regionen	26
2. Bygningsarealer, budgetter og besparelspotentialer	49
3. Indsatsområder – kommuner	52
4. Indsatsområder – regionen	53
5. Indsatsområder – ikke bygningsrelaterede	54
6. ELENA-ordningen	55
7. Låneregler	61

Denne forundersøgelse er gennemført af Gate 21 i november 2011- marts 2012 efter aftale med:

*Region Hovedstaden
 Albertslund Kommune
 Allerød Kommune
 Brøndby Kommune
 Fredensborg Kommune
 Frederiksberg Kommune
 Frederikssund Kommune
 Furesø Kommune
 Gentofte Kommune
 Gladsaxe Kommune
 Gribskov Kommune
 Halsnæs Kommune
 Helsingør Kommune
 Herlev Kommune
 Hillerød Kommune
 Hvidovre Kommune
 Høje Taastrup Kommune
 Hørsholm Kommune
 Ishøj Kommune
 Københavns Kommune
 Lyngby-Taarbæk Kommune
 Rudersdal Kommune
 Vallensbæk Kommune*

Gate 21 har haft flg. tilknyttet undersøgelsen:

*Projektleder Flemming Jørgensen
 Projektmedarbejder Tina G. Schjerling*

Gode muligheder for en fælles kommunal-regional ansøgning til EU's støtteordning ELENA

Resumé

ELENA

Støtte til at forberede investeringer

Der er et godt grundlag for en fælles regional-kommunal ELENA-ansøgning

Der er et stort potentiale for energibesparelser i offentlige bygninger, og investeringerne er ofte både miljømæssigt og økonomisk fordelagtige for kommuner og region.

EU's støtte-ordning ELENA kan dække op til 90 pct. af udgifterne til at forberede lokale og regionale myndigheders investeringer i energibesparelser og vedvarende energiteknologier. Betingelsen er, at støtten samlet set fører til investeringer på mindst 50 mio. € (ca. 373 mio. kr.), og at investeringen er mindst 20 gange større end støtten.

Gate 21 har gennemført en forundersøgelse af mulighederne for at fremme energibesparelser via en fælles kommunal-regional ansøgning om ELENA-støtte. 22 kommuner og regionen har deltaget i undersøgelsen, der er finansieret halvt af regionen og halvt af de deltagende kommuner.

Undersøgelsen viser, at der i regionen og kommunerne er en betydelig vilje til at mindske energiforbruget og CO₂-udledningen. De begrænsede res-

sourcer, der er et vilkår for kommuner og region, kan dog gøre det vanskeligt at omsætte gode viljer til en effektiv og systematisk indsats. Her kan ELENA-støtte være nyttig.

Regionen og 21 af de 22 kommuner vurderer, at de vil kunne få gavn af at indgå i en ELENA-ansøgning og dermed få støtte til at forberede investeringer i energibesparelser og vedvarende energiteknologier.

De har tilsammen skønnet at kunne gennemføre investeringer på mindst 800 mio. kr. over en treårig periode, hvis der opnås ELENA-støtte. Der er især interesse for investeringer i solceller, (LED)belysning, klimaskærmsrenoveringer samt energirenovering af fredede/bevaringsværdige bygninger. Langt hovedparten af disse investeringer kan lånefinansieres. For de fleste af indsatsområderne er der desuden interesse for at lave fælles udbud og indkøb.

Der er dermed et solidt grundlag for, at Region Hovedstaden eller én af kommunerne, på vegne af regionen og de 21 kommuner, ansøger om ELENA-støtte. Med en støttepct. på 90 og en investering på mindst 800 mio.kr. vil støtten udgøre mindst 40 mio.kr.

Region og kommuner er gået sammen om en fælles klimastrategi.

Et vigtigt mål er energibesparelser i egne bygninger.

ELENA

 European
Local Energy
Assistance

Baggrund, formål og indhold

EU har lanceret ELENA for at hjælpe kommuner og regioner med at forberede investeringer i energibesparelser og vedvarende energianlæg.

Er der grundlag for et fælles regionalt-kommunalt projekt om at fremme energibesparelser i egne bygninger finansieret af ELENA-ordningen?

EU-kommissionen og Den Europæiske Investeringsbank (EIB) har lanceret et finansieringsinitiativ –

European Local Energy Assistance (ELENA). Det skal hjælpe lokale og regionale myndigheder med at foretage investeringer i energibesparelser og vedvarende energianlæg. Initiativet er udviklet i sammenhæng med klimapagten og de fælles europæiske reduktionsmål om bl.a. 20 pct. CO₂-reduktion i år 2020.

ELENA-midler kan anvendes til at forberede en ansøgning om lån til energiinvesteringer i EIB eller andre finansieringskilder. Investeringerne kan enten være i energibesparelser i offentlige bygninger, gade- og trafikbelysning, bytrafik eller lokal infrastruktur.

ELENA-midler kan anvendes til enhver teknisk bistand, der er nødvendig for at forberede, gennemføre og finansiere et investeringsprogram, f.eks. markedsundersøgelser, strukturering af programmer, for-

retningsplaner, energi-opgørelser, forberedelse af procedurer og kontrakter.

Klimastrategi

Region Hovedstaden og Kommunekontaktråd Hovedstaden (KKR) er gået sammen om at udarbejde en fælles klimastrategi. Et vigtigt mål i klimastrategien forventes at blive, at der gennemføres betydelige energibesparelser i kommunernes og regionens bygninger.

Gate 21 har derfor taget initiativ til at iværksætte en **forundersøgelse** af mulighederne og potentialet for en fælles kommunal-regional ansøgning til ELENA. Region Hovedstaden og en række kommuner er gået sammen om at finansiere undersøgelsen.

I undersøgelsen er der primært fokuseret på mulighederne for at fremme energibesparelser i kommunernes og regionens egne bygninger, men det er også undersøgt, om der kan være interesse for andre projekter indenfor den kommunale og regionale drift.

Undersøgelsen er inspireret af de gode muligheder i ELENA-ordningen og de positive erfaringer med en tilsvarende indsats i Region Sjælland, som netop har fået ELENA-støtte til at forberede investeringer for

465 mio. kr. i energibesparelser, solceller og solvarme i offentlige bygninger.

Formål

Der er et betydeligt potentiale for energibesparelser og CO₂-reduktion i kommunale og regionale bygninger. Erfaringer viser, at mange energiinvesteringer tjener sig ind i løbet af få år, og at sådanne investeringer derfor kan være både miljømæssigt og økonomisk attraktive for kommunerne og regionen.

En effektiv og systematisk indsats i de offentlige bygninger vil medføre en hurtig og væsentlig reduktion i CO₂-udledningen, føre til varige driftsbesparelser på regionens og kommunernes budgetter og skabe beskæftigelse.

ELENA-ordningen giver støtte til teknisk bistand til at forberede investeringsprogrammer, der kan danne grundlag for hjemtagning af lån til investeringer i energibesparelser. ELENA-ordningen kan dermed være med til at fremskynde og kvalificere indsatsen.

Hovedformålet med undersøgelsen er således at undersøge, om der er grundlag for at få fremmet systematiske energibesparelser i regionens og kommunernes bygninger via ELENA-støtte til teknisk bistand.

Hvem vil være med i en fælles regional-kommunal ELENA-ansøgning?

Hvor mange penge vil kommuner og region investere i energibesparelser, solceller og solvarme, hvis der opnås teknisk bistand fra ELENA-ordningen?

Hvilke særlige indsatsområder skal der fokuseres på?

Det er ligeledes et formål at undersøge, om der i kommunerne og regionen er interesse for andre typer af energiprojekter, der kan indgå i en ELENA-ansøgning.

Forundersøgelsens indhold

Der er fra november 2011 til januar 2012 gennemført **interviews** med 22 kommuners bygningsafdelinger og med Region Hovedstadens Økonomiafdeling. Interviewene er gennemført med udgangspunkt i et spørgeskema, som er blevet tilsendt forud for afholdelse af interviewene.

Der er indsamlet viden om målsætninger, organisering af arbejdet samt de hidtil opnåede resultater og erfaringer. Endvidere er der, om muligt, indhentet oplysninger om det nuværende energiforbrug i bygningerne og potentialet for energibesparelser.

Kommuner og region er spurgt, om der er **interesse for teknisk bistand** i form af ELENA-støtte, og hvilke opgaver en bistand i givet fald skal anvendes til.

Betingelserne for at opnå **ELENA-støtte** er undersøgt. Med udgangspunkt i interviewene er behovet for ELENA-støtte herefter vurderet.

Endvidere er mulighederne for **lånefinansiering** til at gennemføre investeringsprogrammer undersøgt.

Det er undersøgt, om der er interesse for **andre fælles tiltag** for at fremme energibesparelser.

Endelig er der givet bud på, hvordan indsatsen kan **organiseres**.

Hovedvægten i forundersøgelsen er lagt på energibesparelser i offentlige bygninger. Derudover er der spurgt til, om der er basis for projekter indenfor andre typer af energiforbrug fra egne aktiviteter, såsom tjenestekørsel, personbefordring (f.eks. sygetransport), park- og vejdrift, vejbelysning og forsyningsanlæg (renseanlæg, pumpestationer, fjernvarmeanlæg m.v.)

På baggrund af nærværende rapport skal der tages stilling til udarbejdelse af en ELENA-ansøgning.

ELENA-ordningen giver støtte til at forberede investeringer i energibesparelser

ELENA - Europæisk lokal energi assistance

ELENA

*European
Local ENergy
Assistance*

For at fremme investeringer i energibesparelser og bæredygtig energi på lokalt plan har EU oprettet ELENA. Ordningen kan dække op til 90 pct. af de omkostninger, der er forbundet med teknisk bistand til at forberede store bæredygtige energinvesteringsprogrammer.

Her beskrives ELENA-ordningen i korte træk. En nærmere beskrivelse findes i Appendiks 1.

ELENA's støtteordning for teknisk bistand

Europakommissionen og Den Europæiske Investeringsfond (EIF) har lanceret ELENA-ordningen for at forbedre forberedelsen af kvalitetsprojekter inden for energieffektivitet og vedvarende energikilder.

ELENA yder tilskud til teknisk bistand, der er nødvendig for at udvikle investeringsprogrammer. Tilskuddet er på op til 90 pct. af udgifterne.

Det forudsættes, at tilskuddet fører til (lånefinansierede) investeringer i markante energibesparelser og bæredygtig energiforsyning. Der skal mindst være en faktor på 20 mellem investering og tilskud.

Ved at modtage støtte til teknisk bistand accepterer modtagerne, at det modtagne beløb skal tilbagebetales i det omfang, denne faktor ikke opnås.

Hvad kan støttes?

Støtte til teknisk bistand kan gives til udvikling af investeringsprogrammer inden for bygninger, bytrafik og infrastruktur.

Når det gælder offentlige bygninger, kan der gives støtte til udvikling af investeringsprogrammer, der fører til markant øget energieffektivitet.

Det kan f.eks. være investeringer i renovering af bygninger med henblik på energibesparelser eks. via isolering, effektiv ventilation og effektiv belysning. Det kan ligeledes være integration af vedvarende energikilder i det byggede miljø - f.eks. solceller, solfangere og biomasse.

De støttede projekter skal have en ledetråd eller et styrende princip, da dette anses for at øge sandsynligheden for, at de bliver gennemført, ligesom det er nemmere at synliggøre dem for andre.

Derudover skal projekterne bidrage til en europæisk merværdi.

Støtteberettigede omkostninger

ELENA-støtte kan ydes til udvikling af investeringsprogrammer, som eks. gennemførligheds- og markedsundersøgelser, strukturering af programmer, forretningsplaner, energi audit, forberedelse af udbudsprocedurer og kontraktlige ordninger. Endvidere er det muligt at opnå støtte til ekstra udgifter til personale i forbindelse med investeringsforberedelserne.

Det er ikke muligt at opnå støtte til hardware omkostninger, som f.eks. måleudstyr, computere eller kontorlokaler.

Den tekniske bistand skal være nødvendig for at gennemføre investeringsprogrammet og skal overholde principperne for forsvarlig økonomisk forvaltning, herunder omkostningseffektivitet.

Finansiell støtte til teknisk bistand må ikke ydes med tilbagevirkende kraft. Støtten må ikke have til formål eller bevirke en fortjeneste for modtageren.

Minimumsstørrelse for programmer, der støttes af ELENA

Formålet med ELENA er at øge erfaringer med at udvikle investeringsprogrammer af en vis størrelse, normalt over EUR 50 mio. (373 mio. kr.). Mindre projekter kan støttes, når de er integreret i større investeringsprogrammer.

Den ønskede bistand skal passe med størrelsen af den investering, der skal forberedes og dens potentielle til markedsintroduktion. Under alle omstændigheder skal faktoren 20 mellem investering og støtte overholdes.

Hvem kan ansøge?

Lokale og regionale myndigheder eller andre offentlige organer kan ansøge.

ELENA støtter borgmesteraftale-initiativet fra Europakommissionen, men er ikke begrænset til enheder, der har underskrevet den.

Det er muligt for Region Hovedstaden eller en kommune at være en ledende partner, der ansøger om ELENA-midler på vegne af regionen og kommunerne. ELENA sekretariatet ser gerne, at der ansøges på denne måde.

Hvordan ansøger man?

For at søge skal man på forhånd have identificeret et investeringsprogram, der har til formål at bidrage til at nå målene for Den Europæiske Union inden for energi og klimaforandring, kendt som "20-20-20"-initiativet.

Det skal fremgå af ansøgningen, hvilket ansvar og forhold, der er mellem partnerne. Det skal være klarlagt, hvem der har ansvaret for at nå faktoren på 20 mellem støtte og investering. ELENA sekretariatet har behov for sikkerhed for gennemførelse af investeringerne, samt at disse vil medføre de planlagte resultater.

Investeringerne bør fastlægges bedst muligt inden en endelig ansøgning om ELENA-midler. Der skal være et tilstrækkelig præcist grundlag til, at man kan overbevise EIB om, at man vil være i stand til at identificere og implementere investeringerne indenfor en periode på tre år.

Der bør således være foretaget en foreløbig vurdering af et repræsentativt udsnit af bygningerne, således at denne efterfølgende kan anvendes til ekstrapolering af investeringer og opsparing (energi, CO₂, omkostninger mv.).

Denne vurdering kan baseres på de lovpligtige EMO-rapporter.

Foreløbig ansøgning til EIB

Region og kommuner kan ansøge om bistand direkte fra EIB. Bistanden vil blive ydet efter først til mølle-princippet inden for rammerne af det givne budget.

For at undersøge mulighederne for at få bistand fra ELENA bør følgende minimum af oplysninger forelægges EIB:

- kort beskrivelse af de planlagte investeringsprogrammer, herunder typen af investeringer og strategi for implementering af programmet
- forventede investeringsomkostninger og tidsplaner for at udvikle programmet
- beløb, omfang og vigtigste behov, der skal opfyldes via ELENA-midlerne.

Baseret på disse oplysninger vil EIB vurdere, om den foreløbige ansøgning opfylder udvælgelseskriterierne og vurdere behovet for bistand til det konkrete investeringsprogram.

Endelig ansøgning

Hvis EIBs gennemgang af den foreløbige ansøgning viser, at investeringen er potentielt berettiget til ELENA-støtte, vil ansøger modtage et ansøgningsskema, der skal udfyldes med en lang række detaljerede oplysninger om projektet – se bilag 6.

Efter modtagelse af ansøgningen vil EIB forelægge den for Europa Kommissionen for godkendelse. Udvalgsproceduren vil normalt tage ca. tre måneder. For Region Sjælland tog det dog væsentligt længere tid pga. interne EU-forhold.

Tid

ELENA-ordningen løb oprindeligt frem til udgangen af 2011. Ordningen er siden blevet forlænget, og der er givet en ny bevilling på 37 mio. €.

Det beløb, der er tildelt ELENA faciliteten, må ikke være opbrugt før en finansieringsaftale indgås.

Den maksimale varighed af et projekt støttet af ELENA er tre år.

Et lån, der hjemtages til investeringer, som bygger på ELENA-støttede investeringsprogrammer, skal gene-

relt bruges indenfor en tidsramme på tre år. Investeringerne skal igangsættes i støtteperioden.

Hvordan gennemføres den tekniske bistand?

Underleverandører (f.eks. rådgivende ingeniørfirmaer), der skal gennemføre den tekniske bistand, udvælges af modtageren eller evt. af EIB.

Underleverandører skal vælges i henhold til EU's offentlige udbudsregler.

Modtageren vil være ansvarlig for forvaltning og rapportering om udviklingen i den tekniske bistand i henhold til Europakommissionens krav og aftaler med EIB om finansieringen.

Der skal udarbejdes statusrapporter hver 6. måned, en foreløbig rapport efter normalt 18 måneder samt en endelig rapport senest en måned efter projektets afslutning.

Udvælgelseskriterier

EIB vil vælge investeringsprogrammer, der skal støttes under ELENA baseret på en række kriterier (se Bilag 6). Blandt disse kan nævnes:

- Berettigelsen af investeringsprogrammet (type af program)
- Den forventede faktor mellem støtte og investeringen (skal være mindst 20)
- De forventede bidrag til EU's energi- og klimamål, herunder at der opnås markante energibesparelser
- EU merværdi, navnlig i form af overensstemmelse med EU's politikker

Energikrav til nybyggeri og eksisterende byggeri

BBR
og
EMO

Energibesparelser i offentlige bygninger

Der er i de senere år kommet statslige bestemmelser og aftaler med det sigte at mindske energiforbruget i offentlige bygninger.

Der er sket flere skærpelser af Bygningsreglementet, der stiller krav til nybyggeri og større ombygninger og renoveringer.

Der er krav om energigennemgang af alle bygninger og aftaler om at realisere tiltag med tilbagebetalings-tid på op til fem år.

Endelig er der givet adgang til at optage lån uden for de normale lånerammer til at investere i energibesparelser, og der er mulighed for at få tilskud fra energiselskaber (finansieringsmulighederne er nærmere beskrevet på side 19 - 20).

Krav til nybyggeri, ombygninger og vedligeholdelse

Bygningsreglementet fastlægger krav til energiforbruget i en bygning i relation til en såkaldt energiramme. I energirammen medregnes evt. produktion af varme og el med solenergi.

Bygningsreglementet er senest skærpet i 2010. Det nye bygningsreglement BR10 trådte i kraft 30. juni 2010. De væsentligste ændringer og skærpelser er:

- En generel stramning med 25 pct. på energirammer og isoleringskrav for komponenter og bygningsdele.
- Ved ombygning og udskiftning skal energiforbedringer gennemføres.
- Ved vedligehold skal rentable energiforbedringer gennemføres (rentable energiforbedringer i eksisterende bygninger er beskrevet i bilag 6 til BR10).

Den enkelte kommune og region kan som bygherre vælge at gå videre end kravene i BR10 og f.eks. opføre nye institutioner i passivhus-standard.

Energimærkningsordningen EMO

Energimærkning af offentlige bygninger er lovpligtig (bek. af 27. januar 2011 om energimærkning af bygninger). Formålet er at synliggøre energiforbruget – og især de muligheder, der er for at gennemføre energibesparelser.

Energimærkningen oplyser om ejendommens energiforbrug og mulighederne for at opnå besparelser. Alle offentlige bygninger skal mærkes. Reglen har været i kraft for bygninger over 1.500 m² siden 1. januar 2006. For mindre bygninger gælder reglen fra 1. juli 2009.

Bygninger under 60 m² og fredede bygninger skal dog ikke energimærkes.

Efter at en offentlig bygning over 60 m², men under 250 m² er energimærket første gang i henhold til disse regler, er der først krav om energimærkning igen, hvis bygningen skal sælges eller udlejes.

Energimærkninger har en gyldighed i 10 år. Hvis der ved energimærkningen identificeres besparelser med tilbagebetalingstid under 10 år, der tilsammen udgør mere end 5 pct. af energiforbruget, nedsættes gyldigheden til 7 år. For alle offentlige bygninger over 250 m² gælder det derfor, at energimærkningen skal fornys senest ved udløbet af denne periode.

Mærkningen skal udføres af et certificeret firma eller en beskikket energikonsulent, som har godkendelse til at energimærke bygninger til handel og service samt offentlige bygninger.

Energimærker for konkrete bygninger kan findes på Energistyrelsens hjemmeside (www.ens.dk).

Arbejdet med at indføre ordningen har været forsinket i forhold til tidsfristen 1. juli 2009, og mange kommuner har derfor ikke kunne nå at få udført alle energimærker til den fastsatte tid.

16 ud af de 22 interviewede kommuner har fået energimærket alle sine ejendomme, og regionen forventer at have fået energimærket sine bygninger inden udgangen af 2013.

Erfaringerne med energimærkningen er, at energimærker kan bruges som udgangspunkt for prioritering af indsatsen, men at de ikke kan stå alene.

Kommunerne er generelt kritiske i forhold til energimærkningsordningen. En del kommuner giver udtryk for, at kvaliteten af energimærkerne er for ringe, at oplagte energisparemuligheder overses, eller at løsningsforslagene er mangelfulde eller forkerte. Energimærkerne skal således følges op at en nærmere gennemgang af bygningerne og vurdering af mulighederne for energibesparelser.

Tidligere gjaldt en ELO-ordning (EnergiLedelsesOrdning) for større offentlige bygninger (skoler, rådhus o.l.). ELO-rapporterne oplyste ligeledes om mulighederne for at spare energi.

Regeringen har en indgået aftaler med hhv. Danske Regioner¹ og Kommunernes Landsforening² om, at kommuner og regioner skal gennemføre energibesparelserprojekter, der er anbefalet ved energimærkning af bygninger, og som har en tilbagebetalingstid på op til fem år.

Energibesparelserprojekterne skal være gennemførte indenfor et tidsrum af fem år efter udfærdigelsen af den pågældende energimærkning.

Nyt direktiv om energieffektiviseringer

EU Parlamentet og Ministerrådet arbejder p.t. på et nyt direktiv om energieffektiviseringer. Direktivet forventes vedtaget medio 2012. Der er i skrivende stund stor usikkerhed om de kommende krav til offentlige bygninger, men der forventes at komme krav om, at offentlige myndigheder hvert år skal energieffektivisere en del af deres bygninger, og at effektiviseringen skal være af et betydeligt omfang. Det endelige direktiv må forventes at være retningsgivende for behandlingen af ELENA-ansøgninger.

¹ Aftale mellem Danske regioner og klima- og energiministeren om realiseringen af energibesparelser i regionerne, januar 2009.

² Aftale mellem KL og transport- og energiministeren om realiseringen af energibesparelser i kommuner, oktober 2007.

*Ambitiøse mål om energi-
besparelser og CO₂-reduktion*

*Klare mål
om mindre
energi og
CO₂*

Målsætninger og aftaler om energibesparelser

Kommunerne og Region Hovedstaden har i stort omfang forpligtet sig til at gøre en indsats for at nedbringe energiforbruget og CO₂-udledningen fra egne aktiviteter.

Der er i alle deltagende kommuner og i regionen betydelig organisatorisk og politisk vilje til at gøre en indsats for at mindske energiforbruget og CO₂-udledningen, herunder også i de offentlige bygninger. Dette kommer bl.a. til udtryk i tilslutningen til DN's klimakommuneaftaler, kurveknækker-aftaler, Borgmesterpagten, Regional Klimastrategi og lokale politiske målsætninger og aftaler.

I det følgende introduceres de mest udbredte målsætninger og aftaler vedr. energibesparelser og CO₂-reduktion i kommunerne og regionen.

Borgmesterpagten

Tre ud af regionens 29 kommuner (Albertslund, Helsingør og København) har underskrevet Den europæiske Borgmesterpagt (Covenant of Mayors)³,

mens enkelte andre kommuner overvejer tilslutning. Erfaringsmæssigt kan en tilslutning til Borgmesterpagten gøre det lettere at opnå EU-støtte til energiprojekter.

Med tilslutning til borgmesterpagten forpligter borgmestrene sig til, at de ikke blot vil opfylde EU's klimamål om 20 pct. CO₂ reduktion i 2020 – de vil gå længere og reducere CO₂-udledningen med mere end de 20 pct. ved at gennemføre en bæredygtig energihandlingsplan på de områder, hvor kommunen kan træffe beslutninger.

Målet om mere end 20 pct. reduktion gælder kommunen som geografisk område og ikke kun den del af energiforbruget, der kommer fra kommunen som virksomhed.

DN Klimakommuner

En Klimakommune-aftale med Danmarks Naturfredningsforening (DN) forpligter kommunen til at nedbringe CO₂-udledningen fra egne aktiviteter med minimum 2 pct. om året.

³ www.borgmesterpagten.eu

I Hovedstadsregionen har 26 ud af de 29 kommuner indgået aftale med Danmarks Naturfredningsforening om at være klimakommune.

Kommunerne forpligter sig til aftalen gennem en borgmestererklæring, hvor kommunen:

- Udarbejder en opgørelse over kommunens nuværende CO₂-udledning.
- Udarbejder en handleplan, der beskriver, hvordan kommunen vil opnå CO₂-reduktionen samt hvilke områder, der fokuseres på.
- Gennemfører planen og offentliggør en opgørelse mindst en gang årligt om reduktionen af CO₂-udledningen og igangværende projekter.

Som klimakommune starter man med at reducere CO₂-udledningen fra egne aktiviteter: Kommunens egne bygninger, drift og indkøb osv. Senere kan man udvide arbejdet til at omfatte kommunen som geografisk enhed.

Kurveknækkeaftaler

En række kommuner har indgået en "kurveknækkeaftale" med Center for Energibesparelser (tidligere Elsparefonden). De fleste resterende kommuner overvejer ligeledes at indgå en kurveknækkeaftale. Regionen indgår også en kurveknækkeaftale.

Navnet "kurveknække" er valgt, fordi målet med aftalen er at knække den stigende elforbrugskurve i Danmark, så elforbruget falder. Med ændringen fra Elsparefonden til Center for Energibesparelser (også kaldt Go'Energi) breddes indsatsen ud til ikke kun at omfatte el-, men også varmemeforbruget.

Kravene i aftalen er, at kommunen sætter et fast mål for **reduktion af elforbruget**, f.eks. at reducere elforbruget med 1, 2 eller 3 pct. hvert år over en treårig periode, at elforbruget registreres, og at der er åben-

hed om, hvordan besparelserne gennemføres, så andre kan lære af erfaringerne.

Til gengæld yder Center for Energibesparelser hjælp via en række fageksperter og udleverer materialer til adfærdskampagner m.v.

Regional Klimastrategi

Region Hovedstaden har sammen med Kommune Kontakt Rådet Hovedstaden (KKR Hovedstaden) udformet en fælles regional klimastrategi for hele regionen. Den er på nuværende tidspunkt ved at blive justeret på baggrund af høringssvar. Visionen i klimastrategien er:

"I 2025 er Hovedstadsregionen den mest klimaberedte og energieffektive region i Danmark baseret på stærke regionale og tværkommunale samarbejder, hvor innovative offentlig-private partnerskaber bidrager til grøn vækst i international topklasse."

Strategien indeholder fem konkrete klimainsatser. I klimainsatsen for "Energieffektive Bygninger" er kommunernes og regionens mål for energieffektive bygninger i 2025:

- Kommuner og region energieffektiviseringer offentlige bygninger, så de lever op til målene i "Energistrategi 2050" om effektivisering af boliger og bygninger.
- Nybyggeri i kommuner og region lever op til bygningsreglementets krav om bedste energiklasse.
- Ved renoveringsarbejde på offentlige bygninger i kommuner og region gennemføres samtidig klimarenovering.
- Hovedstadsregionen er foregangsregion for bæredygtigt hospitalsbyggeri.

Et af succeskriterierne for indsatsområdet er, at den eksisterende regionale og kommunale bygningsmas-

se er energieffektiviseret med 3 pct. om året i 2015 ud fra basisåret 2010.

Der skal aftales en fortsat politisk dialog om den fælles klimaindsats for dermed at sikre en fælles opfølgning. Klimastrategiens fremdrift evalueres én gang årligt. Endvidere vil opfølgningen ske via klimakonferencer for politikere, eksperter, fagfolk og erhvervsrepræsentanter.

ESCO

ESCO-aftaler er en anden måde, hvorpå nogle kommuner vælger at forpligte sig til at opnå energibesparelser og CO₂-reduktioner i sine egne bygninger. Et ESCO (Energy Service Company) er et energitjenestefirma, der tilbyder totalløsninger for energibesparelser. På grundlag af en basislinje hjælper det med at afdække potentialet for besparelser i kommunens bygninger, og med at få gennemført dem, ligesom ESCO'et ofte stiller garanti for besparelserne. Betalingen til et ESCO sker via de opnåede energibesparelser.

9 ud af de 22 interviewede kommuner har enten truffet beslutning om at gennemføre, eller er allerede i gang med at gennemføre et ESCO-projekt vedr. energibesparelser i deres egne bygninger. Enkelte andre kommuner overvejer at indgå en ESCO-aftale.

Kendetegnet for ESCO-projekterne er, at der oftest er fokus på at realisere energibesparelser med korte tilbagebetalingstider for at sikre økonomisk rentabilitet i projektet. En ESCO-aftale er derfor ofte fokuseret omkring energibesparelser i de tekniske installationer, hvorimod investeringer i klimaskærmsrenoveringer, hvor tilbagebetalingstiden er længere, typisk ikke indgår i aftalen.

ESCO-aftalen med Herlev Kommune afviger dog på dette punkt, da projektet inkluderer klimaskærmsre-

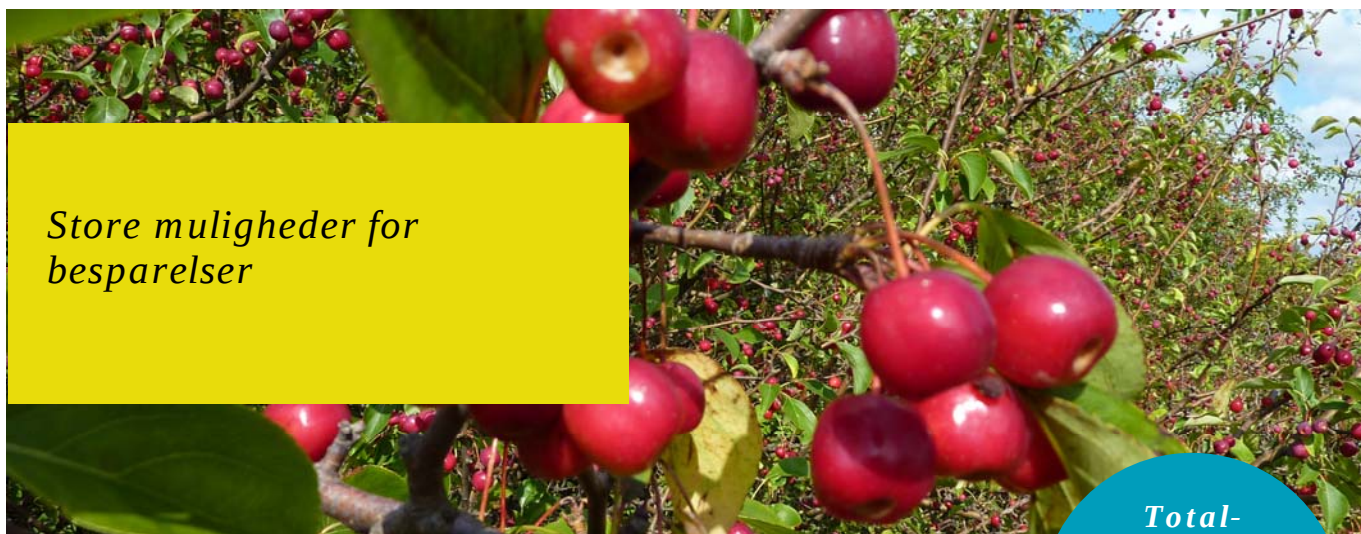
noveringer og opererer med en gennemsnitlig tilbagebetalingstid på 18 år.

Halsnæs Kommunes ESCO-projekt adskiller sig ligeledes fra de fleste andre ESCO-projekter, idet den vil opnå en energibesparelse på 30 pct. for kommunens bygninger. Kommunen er imidlertid overbevist om, at der stadig er flere besparelser at hente via et ESCO-projekt. Derfor har de til hensigt at gennemføre et 2. generations ESCO-projekt, kaldet ESCO-2, som gerne skal fungere som et demonstrationsprojekt for andre kommuner.

I visse tilfælde stiller ESCO-firmaet yderligere garanti for realisering af energibesparelser via adfærdsændringer. Dette er f.eks. tilfældet i Rudersdal Kommune, som imidlertid oplever udfordringer vedr. denne del af aftalen.

Kommunernes incitament for at indgå en ESCO-aftale er dog almindeligvis, at det er muligt meget hurtigt at få gennemført markante energibesparelser, eller som i Høje Taastrups tilfælde, at minimere et stort vedligeholdelsesefterslæb. Nogle kommuner oplever forskellige udfordringer i forbindelse med ESCO-aftalerne, men generelt er der stor tilfredshed med ESCO'erne.

Der kan ikke opnås teknisk bistand fra ELENA-ordningen til projekter, der er med i en allerede indgået ESCO-aftale. En ESCO-aftale dækker dog ikke nødvendigvis alle bygninger eller alle tiltag, og derfor vil det ofte være muligt at kombinere en igangværende ESCO-aftale med ELENA-støtte, hvor ESCO-aftalen eksempelvis omhandler de tekniske installationer, mens ELENA-bistanden så bruges til at forberede opsætning af solceller eller forberede efterisolering af bygningers klimaskærm.

*Store muligheder for
besparelser*

*Total-
økonomisk
perspektiv
er vigtigt*

Potentiale for energibesparelser

Der er et stort potentiale for energibesparelser i kommunernes og regionens bygninger.

I størstedelen af de kommuner, som har deltaget i undersøgelsen, viser der sig et stort energibesparelsepotentiale.

Der er 14 kommuner, der har beregnet eller skønnet et potentiale ved energiinvesteringer ud fra nogle nærmere fastsatte forudsætninger, der varierer fra kommune til kommune. Med de potentialer, som disse kommuner har valgt, kan de samlet set investere ca. 1,1 mia. kr., hvoraf en mindre del allerede er sat i værk, mens en større del kan komme med i et fælles ELENA-projekt. Den årlige besparelse ved en investering af denne størrelse forventes at blive på ca. 50 mio. kr. Dertil kommer så de betydelige besparelser i energiforbrug og CO₂-udledning.

Syv kommuner har ikke beregnet eller skønnet et energibesparelsepotentiale. Det betyder dog ikke, at der ikke arbejdes med energibesparelser.

I bilag 2 er der en oversigt over de beregnede potentialer for energibesparelser i kommunerne.

Lavt hængende frugter eller stor høst?

Mange kommuner har primært fokus på at realisere de "lavest hængende frugter". Dette betyder, at de opererer med et relativt snævert fokus på energibesparelser i de tekniske installationer, hvor tilbagebetalingstiden ofte er kort. Investeringer i klimaskærmen (f.eks. efterisolering af vægge og tage eller udskiftning af vinduer), der typisk har en længere tilbagebetalingstid, bliver i disse kommuner ofte ikke prioriteret, medmindre efterisolering m.v. kan gennemføres som led i en større renovering eller ombygning af en ejendom.

Enkelte kommuner som f. eks. Albertslund, Fredensborg og Vallensbæk er nået så langt med energispareindsatsen, at de primært har fokus på installeringen af VE-anlæg (f.eks. solceller) eller på energirenovering af klimaskærmene.

Tilbagebetalingstider

Nogle kommuner vurderer de enkelte energispareprojekter ud fra et totaløkonomisk perspektiv, hvor der indtænkes flere parametre end blot den simple

tilbagebetalingstid for en investering. Der er en tendens til, at et stigende antal kommuner går over til at se på den totaløkonomiske rentabilitet af energibesparelser.

En del kommuner har dog stadig en praksis med at gennemføre energibesparende projekter indenfor en bestemt maksimal tilbagebetalingstid på f.eks. 5, 8 eller 10 år. Dette kan forhindre mange investeringer, især indenfor forbedringer af klimaskærmen, selvom de kan være både miljømæssigt og økonomisk fornuftige.

Ofte vil sådanne investeringer også kunne gavne på anden måde – eksempelvis ved en forlængelse af bygningens levetid eller formindskelse af udgifter til almindelig vedligehold i en periode. Eksempelvis vil en udskiftning af vinduer til nye lavenergivinduer ikke alene medføre et lavere energiforbrug, men også spare vedligeholdelse af de gamle vinduer i en år-række.

Energiinvesteringer kan også føre til forbedringer af indeklimaet. Mindre træk og kuldeindfald, bedre belysning eller forbedret luftskifte er eksempler på dette.

Et forbedret ventilationsanlæg med effektiv varmegenvinding og effektiv luftfordeling kan forbedre indeklimaet mærkbart. DTU Byg har påvist, at luften i et lokale er afgørende for, hvor effektivt vores kroppe og hjerner fungerer. Et lavt luftskifte i et lokale kan således hæmme indlæringssejnen, mens en forbedring af indeklimaet, hvor indtaget af frisk luft fordobles, kan øge indlæringsen med op til 15 pct. Ved renovering af ventilationsanlæg skal der således ses på den totale værdi af renoveringen frem for alene at se på energigevinsten.

Når det gælder belysningsprojekter, er der også ofte mulighed for at forbedre lyskvaliteten samtidig med, at der kan spares energi ved f.eks. at skifte lyskilder til LED-belysning.

Det anbefales således, at kommuner og region i højere grad end tidligere opererer med differentierede tilbagebetalingstider, og at der anlægges et mere helhedsorienteret perspektiv på energibesparelser, hvor flere forskellige parametre værdisættes.

Det skal i denne sammenhæng påpeges, at EU har et øget fokus på især at støtte energispareprojekter, der har til formål at opnå markante energibesparelser.

Klart grundlag for fælles ELENA-projekt

*Investering
på mindst
800 mio. kr.*

ELENA-projekt i Hovedstadsregionen

Regionens og kommunernes bygningsafdelinger er spurgt, hvorvidt de mener at kunne få gavn af at indgå i et ELENA-projekt, og hvad et sådant projekt i så fald skal omhandle.

De interviewede har givet udtryk for deres umiddelbare vurdering af ELENA-projektets relevans for den fremadrette energispareindsats.

Langt de fleste kommuner, der er blevet interviewet, har givet udtryk for, at ELENA-støtten vil bidrage til en systematisk energispareindsats. En enkelt kommune har meldt ud, at det ikke er muligt at deltage i projektet, og en anden kommune formår på nuværende tidspunkt ikke at vurdere, hvorvidt den kan drage fordel af ELENA-støtten. Læs nærmere om de enkelte kommuner og regionen i Bilag 1 – Faktaark.

Foreløbige ønsker om ELENA-støtte fra kommuner og region

Med forbehold for ledelsens og politikernes stillingtagen til projektet har de interviewede givet deres foreløbige bud på, hvilke beløb de med fordel kan investere i de tre år, som ELENA-projektet strækker sig

over; fra 1. halvår 2013 til 1. halvår 2016. Herudover har de peget på, hvilke indsatsområder ELENA-støtten kan være med til at fremme (se bilag 3 og 4).

Ud fra disse skøn over investeringspotentialet vurderes der at være grundlag for at arbejde videre med at formulere en ansøgning om ELENA-støtte, idet de foreløbige meldinger peger på samlede investeringer på mindst 800 mio. kr. over de tre år, hvilket er langt over minimumskravet på 50 mio. € (373 mio. kr.), som EU har fastsat for ELENA-ordningen.

Økonomisk set vil disse investeringer føre til sparede driftsomkostninger til el og varme i størrelsesordenen 60 - 90 mio. kr. pr. år. Endvidere vil der være andre fordele ved disse investeringer som f.eks. forbedring af indeklimaet i mange bygninger, besparelser på vedligeholdelse, levetidsforlængelse af bygninger og bygningselementer og skabelse af nye arbejdspladser. Dertil kommer de miljømæssige gevinster i form af energibesparelser og CO₂-reduktioner.

Med en investering på 800 mio. kr. vil en ELENA-støtte kunne udgøre op til 40 mio. kr. Med en støtteprocent på 90 vil egenfinansieringen dermed være ca. 4,4 mio. kr.

I et evt. videre forløb skal det konkretiseres, hvilke investeringer, der kan gennemføres i den treårige projektperiode. Dette kan føre til, at der bør ansøges om et mindre eller større beløb.

Indsatsområder i ELENA-projekt

De interviewede kommuner og region har peget på følgende indsatsområder, som de vurderer, ELENA-støtten kan være med til at fremme.

Solceller

En sammenfatning af interviewene med kommunerne og regionen tegner et billede af mulighederne for at gennemføre en massiv satsning på solceller, der langt overgår den hidtidige indsats på området i Danmark.

Ikke mindre end 17 kommuner har udtrykt interesse for investeringer i solceller på tage såvel som bygningsintegrerede solceller - og de ser mange fordele i at samarbejde om at forberede investeringerne. Der peges især på interesse for at samarbejde omkring:

- At opnå den mest kvalificerede og uvildige rådgivning om solceller
- At gennemføre fælles stordriftsudbud og indkøb
- Rådgivning om mulighederne for at opsætte solceller, og hvor dette vil være mest fordelagtigt
- Mulighederne for opsætning af solceller, som ikke bryder uacceptabelt med bygningernes eksisterende arkitektoniske/æstetiske udtryk

Herudover er der rig mulighed for erfarings- og videndeling, idet enkelte kommuner allerede har viden og erfaringer på området. F. eks. har Københavns Kommune udarbejdet en screeningsmodel, som er

vejledende for, hvor det er muligt og hensigtsmæssigt at opsætte solceller. Herudover har eksempelvis Hørsholm Kommune gode erfaringer med større solcelleprojekter, som i øvrigt fungerer som et lærings-element for kommunens borgere.

Energirenovering af fredede/bevaringsværdige bygninger

Tre kommuner har udtrykt interesse for at få undersøgt mulighederne for at realisere energibesparelser i fredede eller bevaringsværdige bygninger.

Der er behov for kvalificeret rådgivning, som sikrer bevaringsværdierne, og at bygningerne ikke lider skade som følge af energirenoveringen. Der knytter sig således helt særlige udfordringer i forhold til renovering af disse bygninger, men besparelspotentialet er stort.

Rapporten "Arkitektur og energirenovering – det murede byggeri fra 1920 til 1960" udgivet af Dansk Arkitektur Center peger på et potentiale for samlede energibesparelser ved renovering af bevaringsværdige bygninger på op mod 37 pct på trods af begrænsede muligheder for at ændre ved bygningskroppen.

Klimaskærmsrenoveringer

11 kommuner samt regionen har givet udtryk for, at ELENA-støtten kan være med til at fremme systematiske energibesparelser i klimaskærmen.

I den forbindelse har flere kommuner peget på fordelene ved at anskue de enkelte bygninger ud fra et mere helhedsorienteret perspektiv, hvor flere parametre inkluderes i beregningerne af investeringens rentabilitet. Disse parametre omfatter eks. indeklima, lysindfald og forlængelse af bygningens levetid m.m. (se i øvrigt side 14 - 15).

Et første led i indsatsen vil for flere kommuner være en kvalificering af energimærkerne, således at der opnås et bedre datagrundlag for energispareindsatsen.

Kommunerne er interesseret i at opnå stordriftsfordele via fælles udbud og fælles indkøb af byggematerialer, hvor dette giver fordele i form af lavere priser, mindre ressourceanvendelse og bedre kvalitet.

LED-belysning/anden belysning

10 kommuner har udtrykt interesse for en systematisk indførsel af energibesparende bygningrelateret belysning (både indendørs og udendørs). Især er der interesse for at investere i LED-belysning, såfremt teknologien er tilstrækkelig modnet i projektperioden.

Der peges på samarbejdsfordele i relation til at sikre kvaliteten af såvel rådgivningsdelen såvel som teknologien, samt ved at lave større fælles udbud og fælles indkøb, hvor dette er hensigtsmæssigt.

Renovering af andre tekniske installationer

De fleste kommuner og regionen har i større eller mindre omfang tekniske installationer som ventilations-, CTS- og varmeanlæg, som ønskes inkluderet i en ELENA-ansøgning.

Her vil der for flere kommuners vedkommende være behov for at starte indsatsen med en kvalificering af energimærkerne, sådan som det er tilfældet for forberedelse af investeringer i klimaskærmen.

Andre indsatsområder:

- Forberedelse af investeringer i jordvarme- og solvarmeanlæg
- Rådgivning omkring energiproducerende bygninger

- Analyse af energibesparelspotentiale i servicecenter/køkkener på eks. plejehjem, rådhus m.m.
- Kortlægning af el-tavler med henblik på at regulere spændingen i el-nettet, således at den bringes i overensstemmelse med el-behovet
- Ventilation på hospitaler
- Stærkt energiforbrugende hospitalsudstyr
- Nye udbudsformer, der giver bedre muligheder for innovative løsninger

I et evt. videre forløb skal det konkretiseres, hvilke typer bistand ELENA-støtten skal bruges til samt hvor mange penge kommunerne og Region Hovedstaden kan investere i projektperioden.

Andre projekter

I forbindelse med interviewene med kommunerne og regionen er der blevet spurgt, om der er interesse for ikke-bygningsrelaterede indsatsområder. Disse andre mulige projekter kan evt. danne baggrund for en ny ELENA-ansøgning eller samarbejder kommunerne imellem.

Især har der vist sig interesse for vejbelysningsprojekter (evt. LED-belysning). Her har 12 kommuner meldt ud, at det kunne være et nyt og relevant indsatsområde.

Udvidelse af fjernvarmenettet er et andet område, som flere kommuner har tilkendegivet en interesse for. Tilbagemeldingerne fra kommunerne fremgår af bilag 5.

*De fleste energiinvesteringer
kan lånefinansieres*

*Automatisk
låneadgang*

Finansiering

Investeringer i energibesparende foranstaltninger kan som hovedregel finansieres ved lån. Renter og afdrag på lånene betales via besparelserne på energjudgifterne.

Derudover kan der opnås en vis medfinansiering via tilskud fra energiselskaberne.

Der kan via KommuneKredit optages lån med en løbetid på op til 25 år. En anden mulighed er at optage lån via EIB (Den Europæiske Investeringsbank). Det vil være de enkelte kommuner, der skal stå for låneoptagelsen til de investeringer, der bliver resultatet af ELENA-støtten, og det vil således være op til de enkelte kommuners og regionens økonomiafdelinger og politiske organer, hvorledes energiinvesteringerne skal finansieres.

Ved et 20-årigt lån kan der gennemføres investeringer med en gennemsnitlig tilbagebetalingstid på 14 – 15 år, hvis besparelsen skal kunne dække afdrag og renter af lånet (der er regnet med et lån med en rente på 3,5 pct. p.a.).

Lånemuligheder

Både region og kommuner har automatisk låneadgang til energibesparende foranstaltninger udenfor de normale lånerammer. Låneadgangen er fastsat i de to såkaldte lånebekendtgørelser⁴ ⁵ (se Bilag 7).

I "Vejledning om kommunernes låntagning og meddelelse af garantier m.v." er låneadgangen nærmere beskrevet for kommunernes vedkommende, og vejledningen må også gælde for regionen, da reglerne er de samme.

Vejledningen omtaler lån til energibesparelser og til installation af el- og varmeproducerende anlæg. Den nærmere afgrænsning af, hvad der kan lånes til, fremgår af det følgende.

Lån til energibesparelser

Der er automatisk låneadgang til energibesparende foranstaltninger, og det er i bestemmelser herom angivet, hvilke konkrete energibesparende foranstaltninger, der er omfattet af låneadgangen:

⁴ Bekendtgørelse nr. 1238 af 15/12/2011 om kommunernes låntagning og meddelelse af garantier m.v.

⁵ Bekendtgørelse nr. 1299 af 15/12/2011 om regionernes låntagning og meddelelse af garantier m.v.

Af bestemmelserne fremgår det, at der kan optages lån til udgiften ved foranstaltninger vedrørende energiforbrug, der følger af en energimærkning udarbejdet i henhold til Energistyrelsens bekendtgørelse om energimærkning af bygninger. En central del af energimærkningen er forslagene til energibesparende foranstaltninger, og det er således disse konkrete foranstaltninger, der kan optages lån til.

Der kan endvidere optages lån til udgiften ved udskiftning af lyskilder og armaturer til mere økonomiske typer, anskaffelse af automatik til regulering eller styring af elforbruget samt udskiftning af elanlæg og elapparater i øvrigt til økonomiske typer. Der kan således optages lån til disse udgifter, uanset om udskiftningen eller anskaffelsen følger af en energimærkning.

Endelig er der med de seneste ændringer af lånebekendtgørelserne pr. 15. dec. 2011 adgang for kommuner og region til at optage lån til foranstaltninger, der følger af energikrav til eksisterende byggeri i Bygningsreglementet.

Det bemærkes, at bestemmelsens sigte er energibesparelser. Derfor er energiøkonomiske tiltag i nybyggeri ikke omfattet af den automatiske låneadgang.

Lån til installation af el- og varmeproducerende anlæg

Der er adgang til at lånefinansiere udgiften til installation af elektricitets- eller varmeproducerende anlæg baseret på indenlandske, herunder vedvarende energikilder i ejendomme til sociale, kulturelle og undervisningsmæssige formål.

Ved indenlandske, herunder vedvarende energikilder, forstås naturgas, halm, affald, træ, tørv, biogas og lignende gasser, overskudsvarme fra industrielle processer m.v., geotermisk energi og omgivelsesvarme samt vind, sol og vandkraft.

Tilskud til energibesparelser

De danske energiselskaber er forpligtet til at reducere slutbrugernes energiforbrug i henhold til aftale med Energistyrelsen. De skal derfor rapportere realiserede energibesparelser til Energistyrelsen. Som et led i dette har de midler til rådighed, som kan bruges til rådgivning og til at yde tilskud til investeringer i energibesparende tiltag i institutioner, kontorer og virksomheder m.m.

Hvis kommunen vil sælge ejerskabet over sine besparelser til et energiselskab, skal kommunen lave en skriftlig aftale om salget, inden energispareprojektet gennemføres. Herudover skal besparelserne dokumenteres. Selvom kommunen sælger ejerskabet til energiselskaberne, opnår kommunen stadig den fulde besparelse.

En bindende aftale mellem region og kommuner er nødvendig for at søge om ELENA-støtte

Organisering af samarbejdet

*Én
ansøger
—
Fælles
projekt*

Der er ikke kun én myndighed involveret i projektet, og derfor skal der være bindende aftaler mellem partnerne om ELENA-ansøgningen og projektets gennemførelse.

Den europæiske Investeringsbank EIB stiller en række formelle krav til ansøgere og modtagere af ELENA-støtte.

Region Hovedstaden eller én af kommunerne vil skulle stå som ansøger (ledende partner) ved en fælles ansøgning om ELENA-støtte.

Da der ikke kun er én dansk myndighed involveret som støttemodtager, men derimod både region og kommuner, er det nødvendigt med bindende aftaler mellem ansøgeren og de øvrige partnere og et klart mandat fra partnerne i forhold til EIB.

Formelle krav til ansøger

Det vil være den ledende partner (Region Hovedstaden eller en af kommunerne), der står som ansøger, og som modtager støtten og fordeler den tekniske bistand til deltagerne. Endvidere vil det være den ledende partner, der overfor EIB har ansvaret for støttemidlernes anvendelse.

I ansøgningen vil der være et samlet budget for hhv. støtte og efterfølgende investering.

Ansøgeren (den ledende partner) vil være ansvarlig for at nå faktoren på mindst 20 mellem støtte og investering for det samlede projekt. Det skal i forhold til EIB være fastlagt, hvilket ansvar og forhold der er til de andre partnere.

Ansøgeren vil være ansvarlig for forvaltning og rapportering om udviklingen i den tekniske bistand i henhold til Europakommissionens krav og den indgåede kontrakt med EIB. Enhver budgetoverskridelse skal finansieres af ansøgeren.

Ansøgeren skal rapportere til EIB på engelsk:

- a) halvårslige statusrapporter
- b) foreløbig rapport (inklusive årsregnskabet)
- c) endelig rapport om gennemførelsen (herunder finansielle oversigter).

Undlader ansøgeren at fremlægge en statusrapport eller den endelige rapport, og undlader ansøger at stille en acceptabel skriftlig forklaring på, hvorfor den ikke er i stand til at opfylde denne forpligtelse, kan

EIB opsigse kontrakten, undlade at betale udestående beløb og inddrive uretmæssigt udbetalte beløb.

Aftale mellem region og deltagende kommuner

Det vurderes at være nødvendigt, at der indgås en forpligtende aftale om samarbejde mellem de deltagende kommuner og regionen.

Aftalen skal definere det indbyrdes ansvar og ansvaret i forhold til EU. Aftalen skal bl.a. sikre, at de deltagende kommuner og regionen er forpligtede i forhold til ansøgeren, således at det bliver den enkelte partners ansvar at gennemføre de investeringer, som partneren har givet tilsagn om. I øvrigt skal aftalen sikre, at betingelserne i støttekontrakten med EIB om afrapportering, regnskab m.m. overholdes.

Aftalen må således forpligte de deltagende partnere til at fremsende flg. til ansøger til brug for den fælles ansøgning:

1. En detaljeret beskrivelse af, hvad støtten skal bruges til, og hvilke investeringer, den skal resultere i.
2. Et specificeret budget for den ønskede tekniske bistand. Af budgettet skal fremgå en tidsplan for anvendelsen af støttemidlerne.
3. En vurdering af de forventede resultater af den tekniske bistand: Den efterfølgende investerings økonomiske omfang og tidsplan, den forventede faktor mellem værdien af den tekniske bistand og investeringerne, sparet energi i MWh og sparet udledning af drivhusgasser i tons CO₂-ækvivalenter.
4. En tro og love erklæring om, at partneren ikke modtager anden EU-støtte til samme formål, at den er økonomisk solvent og at støtten vil blive brugt i overensstemmelse med EIB's betingelser for tildeling af støtte.

Endvidere skal aftalen fastlægge spillereglerne mellem modtageren af støtten (ansøgeren) og de deltagende partnere:

5. Ansøgeren fordeler den tekniske bistand (rådgivere) til partnere i forhold til de investeringer, partnerne har givet tilsagn om.
6. Ansøgeren fører særskilt regnskab over støttemidlernes anvendelse i henhold til de krav, der fastsættes af EIB.
7. Ansøgeren fremsender til EIB for det samlede projekt halvårslige statusrapporter, en foreløbig rapport (inklusive årsregnskabet) og en endelig rapport om gennemførelsen (herunder finansielle oversigter). De deltagende partnere modtager samtidigt kopi heraf.
8. Partnerne indsender til ansøger deres respektive bidrag til de i punkt 7 nævnte rapporter. Disse bidrag skal indsendes på nærmere angivne tidspunkter, der defineres på baggrund af kontrakt mellem ansøgeren og EIB. Bidragene skal følge de af EIB og ansøger fastsatte krav til form og indhold.
9. Hvis en partner ikke gennemfører investeringer i det omfang, der ligger til grund for ansøgningen, skal partneren redegøre for årsagerne til dette.
10. Hvis EIB kræver støtten tilbagebetalt helt eller delvis, fordi faktoren på 20 ikke opfyldes, skal de partnere, der er årsag til dette, straks erstatte ansøgers tab.
11. Tilsvarende skal partnere erstatte de tab, ansøger måtte få som følge af misligholdelse af aftale og kontrakt, i de omfang de er skyld i misligholdelsen, og EIB kræver tilbagebetaling.
12. Hvis partnere lider tab, fordi ansøger misligholder kontrakten med EIB, skal ansøger erstatte partneres tab.

Der skal i ELENA-ansøgningen fastlægges mødeaktiviteter med henblik på at koordinere indsatsen og inspirere parterne til at opnå bedst mulige resultater i forhold til investeringerne.

Mindst 800 mio. kr. til investeringer i energibesparelser og vedvarende energianlæg

*Grundlag
for
ELENA-
ansøgning*

Konklusion og anbefalinger

En række kommuner og regionen vurderer, at de vil kunne få gavn af at indgå i en ELENA-ansøgning og dermed få støtte til at forberede investeringer i energibesparelser og vedvarende energianlæg i egne bygninger.

ELENA-ansøgning

På baggrund af interviews med Region Hovedstaden og 22 kommuner i regionen vurderes der at være et solidt grundlag for at ansøge EU om ELENA-midler til forberedelse af energiinvesteringer i regionens og kommunernes bygninger.

Regionen og 21 kommuner finder, at de vil kunne få gavn af ELENA-støtten til at forberede energiinvesteringer. Samlet vil kommuner og region investere mindst 800 mio. kr. over en treårig periode, hvilket kan udløse en ELENA-støtte på mindst 40 mio. kr.

Der er primært interesse for investeringer i solceller, (LED)belysning og klimaskærmsrenoveringer, og flere kommuner har udtrykt interesse for bl.a. energiinvesteringer i fredede/bevaringsværdige bygninger. For de fleste indsatsområder peges der endvidere på fordelene ved at foretage fælles udbud og indkøb.

Investeringerne forventes at føre til en reduktion af CO₂-udledningen fra de deltagende kommuners og regionens bygninger på 15-20 pct.

Det anbefales, at én af de interesserede myndigheder, på vegne af region og kommuner, udarbejder en ansøgning om ELENA-støtte til Den Europæiske Investeringsbank EIB.

Finansiering

Regionen og kommunerne kan lånefinansiere langt hovedparten af investeringerne i energibesparelser og vedvarende energianlæg via den automatiske låneadgang i lånebekendtgørelserne. Afdrag og renter på lånene kan betales via de opnåede besparelser på udgifterne til el og varme.

Potentiale for besparelser

Regionen og næsten halvdelen af kommunerne mangler viden om potentialet for energibesparelser, enten fordi alle bygninger endnu ikke er energimærket, eller fordi energimærkerne endnu ikke er blevet gennemgået systematisk og sammenholdt med anden viden om bygningernes energitilstand.

Det anbefales, at der skabes et overblik over potentialet for energibesparelser i regionens og kommunernes bygninger.

Tilbagebetalingstid

I regionen og i kommunerne er der ofte en praksis med at gennemføre projekter indenfor en bestemt maksimal tilbagebetalingstid på f.eks. 5, 8 eller 10 år.

En sådan praksis forhindrer imidlertid realiseringen af mange projekter, især indenfor forbedringer af klimaskærmen. På trods af, at investeringer i klimaskærmsrenoveringer har markant længere tilbagebetalingstider, kan de ofte være både miljømæssigt og økonomisk fornuftige. Investeringer kan således føre til eks. forbedringer af indeklima, forøgelse af bygningernes levetid eller formindskelse af udgifter til almindelig vedligehold i en periode.

Det anbefales, at kommunerne og regionen opererer med differentierede vurderinger af projekternes rentabilitet, hvor andre parametre end den simple tilbagebetalingstid værdisættes.

Politiske mål

Der er i så godt som alle kommuner og i regionen politisk vedtagne mål om at mindske CO₂-udledningen fra bygningernes energiforbrug.

Billedet er dog en del steder, at der ikke foreligger konkrete handlingsplaner, der viser, hvordan målene kan realiseres. De politiske visioner og mål om at gøre en kraftig indsats for at mindske energiforbruget og CO₂-udledningen har ikke alle steder ført til, at der er taget konkret stilling til, hvordan en sådan indsats skal organiseres, finansieres og dokumenteres.

Konkrete handlingsplaner (f.eks. via en tilslutning til Borgmesterpagten) kan være en forudsætning for at få ELENA-støtte.

Det anbefales, at der udarbejdes konkrete handlingsplaner for at realisere de politisk vedtagne mål, hvor dette ikke allerede er sket.

Bilag

ELENA-satsning i Hovedstadsregionen - BILAG

1. Faktaark

Der er udarbejdet et faktaark for regionen og de 22 kommuner, som har deltaget i ELENA-forundersøgelsen. I faktaarkene beskrives bl.a. kort de enkelte enheders organisering, politikker og aftaler, finansiering af energibesparelser og interesse for at deltage i ELENA-projektet. Faktaarkene bygger primært på kommunernes og regionens egne udsagn.

2. Bygningsarealer, budgetter og besparelspotentialer

3. ELENA - Indsatsområder i kommunerne

4. ELENA - indsatsområder i Region Hovedstaden

5. Andre indsatsområder (ikke bygningsrelaterede)

6. ELENA-ordningen

7. Låneregler

Faktaark: Albertslund Kommune

Organisering

Ejendomme, Vej og Park har det direkte ansvar for energibesparelser i de offentlige bygninger. Enheden refererer organisatorisk til direktøren for Miljø- og Teknikforvaltningen.

Politikker og aftaler

- 2 pct. reduktion i CO₂-udledningen p.a. i perioden 2008-2015 for kommunen som virksomhed (DN Klimakommune).
- 6 pct. reduktion i elforbrug i perioden 2007-2010. Herefter 1 pct. reduktion i elforbrug p.a. i perioden 2011-2014 (Kurveknækkeaftale med Center for Energibesparelser).
- 25 pct. reduktion i CO₂-udledningen for kommunens bygninger i 2015 ud fra basisåret 2006, hvilket svarer til en CO₂-reduktion på 52.000 tons (Green Cities partnerskab).
- Kommunen har tilsluttet sig Borgmesterpagten (Covenant of Mayors).

Tilbagebetalingstid (TB)

Gennemsnitlig TB, som har ligget til grund for den hidtidige energispareindsats: 7 år.

ESCO-erfaring

Der er ingen overvejelser om at indgå aftale med en ESCO.

Realiserede energibesparelser og hidtidige erfaringer

I 2009 blev der investeret 1.056.000 kr. i energibesparende foranstaltninger. Der var en stigning på 794 MWh og 94 tons CO₂. I 2010 var der en stigning på 4.652 MWh og 608 tons CO₂. Der er imidlertid en reduktion i elforbruget hvert år. Det graddagskorrigerede varmekonsum faldt i 2009 og der var en meget lille stigning i 2010. Det reelle forbrug steg grundet kolde vintre. I ovenstående anvendes det reelle varmekonsum pga. CO₂ beregningen.

Næsten alle de energibesparende tiltag, som står i energimærkerne, er gennemført. Kommunen er dermed så langt, som den kan komme, med energibesparelser i relation til de tekniske installationer.

Bygninger i tal

Samlet bygningsareal: 194.000 m², heraf 11.563 m² plejeboliger.

EMO'er: 100 pct. gennemført.

Skønnet/beregnet energibesparelspotentiale: Der er ikke beregnet eller skønnet et potentiale for energibesparelser.

ELENA

Der er interesse for at deltage i ELENA-projektet.

Kommunen vurderer at kunne få gavn af ELENA-midlerne til:

- fælles udbud, eks. vinduer, solceller, LED-belysning (Forvaltningens overvejelser er, at der skal laves en solcelleplan for hele kommunen. Derudover er der overvejelser omkring installeringen af LED belysning i de offentlige bygninger)

Kommunen skønner at kunne investere i alt ca. 16-20 mio. kr.

Finansiering af energibesparelser

	2011	2012	2013
Beløb afsat til energibesparelser	Ca. 800.000 kr.	Ca. 800.000 kr.	Der er endnu ikke afsat penge til energibesparelser

Faktaark: Allerød Kommune

Organisering

Teknik og Drift har det direkte ansvar for energibesparelser i de offentlige bygninger. Enheden refererer organisatorisk til direktionen.

Politikker og aftaler

- 2 pct. reduktion i CO₂-udledningen p.a. frem til 2015 for kommunen som virksomhed (DN Klimakommune)
- 3 pct. reduktion i elforbrug i perioden 2009-2014 (Kurveknækeraftale med Center for Energibesparelser).
- 25 pct. reduktion i CO₂-udledningen fra kommunen som geografisk enhed i perioden 2006-2015. Dette mål betragtes også som gældende for kommunens bygninger (Green Cities partnerskab).
- 30 pct. reduktion i CO₂-udledningen fra de kommunale bygninger i ultimo 2013 ud fra basisåret 2010, svarende til investeringer i energibesparelser for 44 mio. kr. i 2012 og 2013.

Bygninger i tal

Samlet bygningsareal: ca. 120.000 m², heraf 0 m² plejeboliger.

EMO'er: 100 pct. gennemført.

Skønnet/beregnet energibesparelspotentiale: Ved en investering på 44 mio. kr. er den beregnede besparelse 5,5 mio. kr. p.a. og i alt 30 pct. CO₂-reduktion i kommunens bygninger. Gennemsnitlig TB: 10-12 år.

Tilbagebetalingstid (TB)

Gennemsnitlig TB: 10-12 år. Der er ikke konkrete planer om at arbejde med længere TB.

ESCO-erfaring

Efter en foranalyse af et udsnit af kommunens bygninger er det blevet fravalgt at indgå aftale med ESCO.

Realiserede energibesparelser og hidtidige erfaringer

Hidtil er der især gennemført energibesparelser i forbindelse med større bygningsrenoveringer. Resultaterne af den hidtidige energispareindsats er ikke opgjort.

ELENA

Der er interesse for at deltage i ELENA-projektet.

Kommunen vurderer at kunne få gavn af ELENA-midlerne til:

- at forberede en opfølgning af den nuværende energispareindsats, fx via investeringer i solcelle- og jordvarmeanlæg

Kommunen kan endnu ikke byde ind med et konkret beløb eller indhold. Det forventes, at kommunen kan konkretisere indhold og beløb medio 2012 til brug for ELENA-ansøgningen.

Finansiering af energibesparelser

	2011	2012	2013
Beløb afsat til energibesparelser	I alt 1 mio. kr.	Der er afsat 44 mio. kr. i alt i 2012 og 2013	Der er afsat 44 mio. kr. i alt i 2012 og 2013

Faktaark: Brøndby Kommune

Organisering

Byggeafdelingen varetager drift, vedligehold, opførelse af nye bygninger, renovering, herunder også energibesparelser. Fagforvaltningerne er bygningsejere og byggeafdelingen varetager opgaverne. Organisatorisk refereres der til de relevante fagforvaltninger

Politikker og aftaler

- 2 pct. reduktion i CO₂-udledningen p.a. i perioden 2010-2025 for kommunen som virksomhed (DN Klimakommune).
- 20 pct. reduktion i CO₂-udledningen fra kommunens bygninger i 2015 og 25 pct. inden 2020 (Klimastrategi).

Bygninger i tal

Samlet bygningsareal: ca. 220.000 m² (inkl. bygninger, som kommunen lejer og vedligeholder), heraf 22.000 m² plejeboliger.

EMO'er: 100 pct. gennemført.

Skønnet/beregnet energibesparelspotentiale:
Ved investering på 47 mio. kr. er den beregnede besparelse 6.130 MWh p.a. og ca. 6,5 mio. kr. p.a. Gennemsnitlig TB: 6 år.

Finansiering af energibesparelser

	2011	2012	2013
Beløb afsat til energibesparelser	15 mio. kr.	27 mio. kr.	5 mio. kr.

Tilbagebetalingstid (TB)

Gennemsnitlig TB: 6 år. Den nuværende takststruktur for fjernvarmen i kommunen giver ingen økonomiske incitamenter for at operere med længere TB.

Generelt er bygningsmassen nedslidt og derfor er det nødvendigt at operere med længere TB fremover. Der arbejdes derfor på at ændre takststrukturen for fjernvarme.

ESCO-erfaring

Nogle ejendomme er blevet screenet mhp. at få afklaret mulighederne i at indgå en ESCO-aftale. Barrieren var den eksisterende takststruktur for fjernvarme. ESCO-projektet blev således fravalgt.

Realiserede energibesparelser og hidtidige erfaringer

Resultaterne af den hidtidige energispareindsats er ikke opgjort.

Erfaringerne med EMO'erne er at de høje økonomiske omkostninger for udarbejdelsen af rapporterne ikke var i overensstemmelse med kvaliteten. Desuden er det kommunens oplevelse, at rådgiverbranchens tekniske kompetencer ikke er tilstrækkelige. Man oplevede at blive bedre end rådgiverne, der ikke havde erfaring med at tænke i innovative løsninger.

ELENA

Der er interesse for at deltage i ELENA-projektet.

Kommunen vurderer, at kunne få gavn af ELENA-midlerne til:

- at forberede investeringer i klimaskærmsrenoveringer (afhængig af fjernvarme takststrukturen samt lånemuligheder)
- at forberede investeringer i energibesparende lyskilder (afhængig af hvor langt kommunen er kommet med et eksisterende belysningsprojekt)
- at styrke og inkl. solcelleprojektet "PV Boost" under Gate 21 i ELENA-projektet

Kommunen kan endnu ikke byde ind med et konkret beløb eller indhold. Det forventes, at kommunen kan konkretisere indhold og beløb medio 2012 til brug for ELENA-ansøgningen, når de enkelte projekter under ELENA-projektet er blevet nærmere konkretiseret.

Faktaark: Fredensborg Kommune

Organisering

Det centrale ansvar for energibesparelser i de kommunale bygninger ligger hos direktøren for Miljø, Kommunale Arealer og Digitalisering. Center for Kommunale Ejendomme og Arealer har ansvaret for driftsbudgettet. Klimasekretariatet har ansvar for de lånefinansierede midler.

Politikker og aftaler

- 2 pct. reduktion i CO₂-udledningen p.a. frem til 2025 for kommunen som virksomhed (DN Klimakommune)
- 2 pct. reduktion i elforbrug p.a. i perioden 2009-2013. Er ved at udvide aftalen til også at omfatte varmebesparelser (Kurveknækeraftale med Center for Energibesparelser).
- 20 pct. reduktion af kommunens samlede energiforbrug i 2020 (basisår: 2008).
- CO₂-neutralitet i de kommunale ejendomme i 2020 (under forudsætning af, at el til varmepumper og fjernvarme regnes som CO₂-neutral).

Bygninger i tal

Samlet bygningsareal: 160.000 m², heraf ca. 5000 m² plejeboliger .

EMO'er: Der er gennemført EMO-mærkning på enkelte ejendomme, og man har således testet værdien af EMO-mærkerne. Der er herefter truffet politisk beslutning om ikke at udarbejde EMO-mærker for kommunens resterende ejendomme.

Skønnet/beregnet energibesparelspotentiale: Der er ikke beregnet eller skønnet et potentiale for energibesparelser..

Tilbagebetalingstid (TB)

Der arbejdes med at realisere rentable projekter ud fra et totaløkonomisk perspektiv.

ESCO-erfaring

Der er ikke indgået aftale med en ESCO.

Realiserede energibesparelser og hidtidige erfaringer

De "lavest hængende frugter" er efterhånden realiseret. Der er pt. ved at blive udviklet en masterplan, som skal vise vejen for massive CO₂-besparelser. Der realiseres rentable projekter uafhængig af TB.

ELENA

Der er interesse for at deltage i ELENA-projektet.

Kommunen vurderer at kunne få gavn af ELENA-midlerne til:

- at forberede stordriftsudbud på solceller
- at udarbejde et investeringsprogram for kommunens bygninger, hvor der er behov for totalløsnin-ger. Eks. kan der være behov for at installere nye varmeløsninger på gamle skoler og rådhuset skal gennemgå en innovativ renovering, hvor energi-behovet forsynes via lokal CO₂-neutral energiproduktion.

Kommunen skønner at kunne investere i alt ca. 60 mio. kr.

Finansiering af energibesparelser

	2011	2012	2013
Beløb afsat til Energibesparelser	8,5 mio. kr.	10 mio. kr.	Der er endnu ikke afsat penge til energibesparelser

Faktaark: Frederiksberg Kommune

Organisering

Ansvar for tekniske forbedringer ligger hos FK Ejendom og klimakontoret har ansvar for den energirelaterede adfærdssændring. Enheden refererer organisatorisk til direktionen og til direktøren for By og Miljø.

Politikker og aftaler

- 2 pct. reduktion i CO₂-udledningen p.a. fra 2008-2012 ud fra basisåret 2007 for kommunen som virksomhed (DN Klimakommune).
- 5 pct. reduktion i elforbrug i perioden 2008-2012 ud fra basisåret 2006 (Kurveknækker aftale med Center for Energibesparelser).
- 35 pct. reduktion i CO₂-udledningen for kommunen som geografisk enhed i 2020 ud fra basisåret 2005.

Bygninger i tal

Samlet bygningsareal: ca. 381.788 m², heraf ca. 45.925 m² plejeboliger.

EMO'er: Der er gennemført EMO-mærkning på ca. 28 pct. af kommunens ejendomme. Det forventes, at de resterende EMO-mærker bliver gennemført i forbindelse med ESCO-projektet i 2012 eller 2013.

Skønnet/beregnet energibesparelspotentiale: Nej, men der vil blive beregnet et energibesparelspotentiale i forbindelse med ESCO-projektet.

Tilbagebetalingstid (TB)

Der arbejdes med at realisere energibesparelserprojekter baseret på rentabilitetsberegninger.

ESCO-erfaring

Der er indgået en ESCO-aftale. I første omgang gennemføres et mini ESCO-projekt på nogle udvalgte ejendomme for at høste erfaringer, der skal anvendes i et større ESCO-projekt ("FRESCO-projekt"). Der er afsat 150 mio. kr. i årene 2012-2015 til at gennemføre projektet.

Realiserede energibesparelser og hidtidige erfaringer

Der er ikke overblik over de samlede opnåede resultater. Ved renovering af rådhuset blev der investeret 4 mio. kr., og her opnåede man en besparelse på 518.000 kr. Erfaringerne fra renovering af rådhuset viste, at der er stor forskel på de forskellige rådgiveres vurderinger og kompetencer.

ELENA

Der er muligvis interesse for at deltage i ELENA-projektet.

Kommunen vurderer at kunne få gavn af ELENA-midlerne til:

- at forberede investeringer i solceller
- rådgivning af mulighederne for at realisere energibesparelser i fredede og bevaringsværdige bygninger
- forberedelse af udbudsdelen i ESCO-projektet (afhængig af tidshorisonten i ESCO-projektet)

Kommunen skønner at kunne investere i alt ca. 80 mio. kr.

Finansiering af energibesparelser

	2011	2012	2013
Beløb afsat til energibesparelser	5,1 mio. kr.	Der er afsat 150 mio. kr. til ESCO-projekt i årene 2012-2015	Der er afsat 150 mio. kr. til ESCO-projekt i årene 2012-2015

Faktaark: Frederikssund Kommune

Organisering

Afdelingen Byggeri og Natur har det endelige ansvar for energibesparelser i kommunens bygninger. Enheden referer organisatorisk til direktøren for Arbejdsmarked, Erhverv og Teknik.

Politikker og aftaler

- 2 pct. reduktion i CO₂-udledningen p.a. fra 2010-2016 for kommunen som virksomhed (DN Klimakommune).

Bygninger i tal

Samlet bygningsareal: ca. 225.980 m², heraf ca. 14.680 m² plejeboliger.

EMO'er: 100 pct. gennemført.

Skønnet/beregnet energibesparelspotentiale: Ved en investering på 11,3 mio. kr. i 2012 er den beregnede besparelse på ca. 490,4 MWh p.a. og 1,6 mio. kr. p.a. Ved investering på 6,3 mio. kr. i 2013 er den beregnede besparelse på 123,5 MWh p.a. og 783.000 kr. p.a.

Finansiering af energibesparelser

	2011	2012	2013
Beløb afsat til energibesparelser	6 mio. kr.	11,5 mio. kr.	6 mio. kr.

Tilbagebetalingstid (TB)

Max TB: 7 år (for investeringer i elbesparelser max 5 år). Ved større renoveringer undersøges det generelt om det samtidig er fordelagtigt at realisere energibesparelser.

ESCO-erfaring

Det er blevet fravalgt at indgå en ESCO-aftale.

Realiserede energibesparelser og hidtidige erfaringer

De samlede resultater af den hidtidige energispareindsats er endnu ikke opgjort.

Kommunen har for nylig igangsat en systematisk energispareindsats. Der lægges vægt på andre kommuners positive erfaringer, bl.a. ved kompetenceudvikling af servicemedarbejderne og implementering af energistyring. Generelt er der en stor velvilje til energibesparelser i kommunen.

ELENA

Der er interesse for at deltage i ELENA-projektet.

Kommunen vurderer at kunne få gavn af ELENA-midlerne til:

- fælles udbud af efterisolering, vinduer og andre tidssvarende foranstaltninger i den eksisterende bygningsmasse
- at forberede investeringer i solceller
- afdække hvilken form for indendørsbelysning, der vil være den mest hensigtsmæssige i kommunens bygninger (indtil videre har kommunen udpeget nogle enkelte bygninger, som skal være genstand for belysnings-forsøgsprojekter)
- at synliggøre kommunens energispareindsats for brugerne

Kommunen skønner at kunne investere i alt 10 mio. kr.

Faktaark: Furesø Kommune

Organisering

Kommunale Ejendomme har det direkte ansvar for energibesparelser i kommunens bygninger.

Enheden refererer organisatorisk til By- og Erhvervsdirektøren.

Politikker og aftaler

- 2 pct. reduktion i CO₂-udledningen p.a. i perioden 2008-2013 i kommunen som virksomhed (DN Klimakommune).
- 2 pct. reduktion i elforbrug p.a. i perioden 2007-2011 (Kurveknækeraftale med Center for Energibesparelser).
- Der er et politisk mål omkring installering af solceller
- Der er vedtaget en klimaplan for kommunen som geografisk enhed.

Bygninger i tal

Samlet bygningsareal: Kommunen ejer ca. 150.000 m², men har ansvaret for vedligeholdelse i ca. 200.000 m².

EMO'er: 100 pct. gennemført.

Skønnet/beregnet energibesparelspotentiale: Der er potentiale for 20-30 pct. energibesparelser i de bygninger, hvor der endnu ikke er realiseret energibesparelser.
TB: max 5 år.

Finansiering af energibesparelser

	2011	2012	2013
Beløb afsat til energibesparelser	8 mio. kr.	7 mio. kr., herudover 1 mio. kr. til solceller og en klimapulje på 2 mio. kr.	5-8 mio. kr., herudover forventes der at blive afsat 1 mio. kr. til solceller.

Tilbagebetalingstid (TB)

TB: max 5 år. Ud over investeringer i solceller, som har en længere TB end 5 år, er der ikke fokus på at realisere energibesparelser med længere TB. I praksis kobles vedligehold imidlertid ofte med energibesparelser, hvilket giver længere TB.

ESCO-erfaring

Kommunen har fravalgt at indgå en egentlig ESCO-aftale. EMO-mærkerne sendes imidlertid typisk til 5 forskellige større rådgivende virksomheder med ESCO-erfaring. Virksomhederne konkurrerer herefter om, hvem der kan identificere og realisere de største energibesparelser med max TB på 5 år.

Realiserede energibesparelser og hidtidige erfaringer

I 2011-2013 renoveres de 20 største bygninger (dog ikke klimaskærmsrenovering), og herefter skal der udarbejdes en plan for de mindre bygninger. I 2011 blev der investeret 8 mio. kr. i energibesparelser, hvilket giver en beregnet besparelse på 1.600 MWh p.a. og 500 tons CO₂ p.a.

ELENA

Der er interesse for at deltage i ELENA-projektet.

Kommunen vurderer at kunne få gavn af ELENA-midlerne til:

- at kvalificere energimærkerne
- rådgivning og fælles indkøb af solceller. Det er imidlertid væsentligt for Furesø Kommune at sikre, at solcellerne samtidig kan være et læringselement i institutionerne
- indendørs LED belysning
- sikre kvalitet og lave fælleskommunalt indkøb, herunder indkøb til lager
- gennemgang af serverrum/køkkener på fx plejehjem, rådhus m.m., hvor der formodes at være et stort energibesparelspotentiale

Kommunen skønner at kunne investere i alt 20 mio. kr.

Faktaark: Gentofte Kommune

Organisering

Gentofte Ejendomme har det direkte ansvar for energibesparelser i kommunens bygninger. Enheden refererer organisatorisk til Teknisk direktør.

Politikker og aftaler

- 2 pct. reduktion i CO₂-udledningen p.a. i perioden 2009-2025 i kommunen som virksomhed ud fra basisåret 2008 (DN Klimakommune).
- Der skal afprøves min. én VE løsning om året (Energihandlingsplan for kommunens bygninger).
- Der skal findes og afprøves energirigtige løsninger til bevaringsværdige bygninger (Energihandlingsplan for kommunens bygninger).

Bygninger i tal

Samlet bygningsareal: Kommunen vedligeholder ca. 540.000 m².

EMO'er: Størstedelen er gennemført, og de resterende gennemføres i 2012.

Skønnet/beregnet energibesparelspotentiale: Ved investering på ca. 80,5 mio. kr. er den beregnede besparelse 11.708 MWh p.a. og ca. 7,6 mio. kr. p.a. TB: 10 år.

Finansiering af energibesparelser

	2011	2012	2013
Beløb afsat til energibesparelser	14 mio. kr.	14 mio. kr.	14 mio. kr.

Tilbagebetalingstid (TB)

TB: 10 år. Hvis der er en god CO₂-reduktion eller ved demonstrationsprojekter kan TB forlænges, men det vurderes i hvert enkelt tilfælde.

ESCO-erfaring

Der er ikke indgået en ESCO-aftale.

Realiserede energibesparelser og hidtidige erfaringer

Kommunen har haft en Energihandlingsplan for kommunens bygninger, og der er årligt sparet 10,3 mio. kr. på driftsbudgettet. Ved en investering på ca. 8,3 mio. kr. i 2010 blev der opnået en besparelse på 726 MWh p.a., 154 tons CO₂ p.a. og 2 mio. kr. p.a. (i 2010 blev der lavet fjernvarmekonverteringer, hvilket er årsagen til, at de økonomiske besparelser er relativt store, mens energibesparelsen er relativt lille).

ELENA

Der er interesse for at deltage i ELENA-projektet.

Kommunen vurderer at kunne få gavn af ELENA-midlerne til:

- at lave et bedre forarbejde og dybere energiundersøgelser ved nybyggeri og større vedligehold
- at forberede investeringer i LED indendørs belysning og omkring bygninger
- forberede investeringer i energibesparelser i bevaringsværdige og fredede bygninger
- styrke tværkommunalt samarbejde og videndeling

Kommunen skønner at kunne investere i alt 36 mio. kr.

Faktaark: Gladsaxe Kommune

Organisering

Ejendomsafdelingen har det direkte ansvar for energibesparelser i kommunens bygninger. Enheden refererer organisatorisk til Center for Økonomi.

Politikker og aftaler

- 2,5 pct. reduktion i CO₂-udledningen p.a. frem til 2020 i kommunen som virksomhed (DN Klimakommune).
- 7 pct. reduktion i elforbrug frem til 2015 ud fra basisåret 2007 (Kurveknækker aftale med Center for Energibesparelser).
- Der skal gennemføres energibesparelser på i alt 16 pct. i kommunens bygninger inden 2020, hvilket skal medføre en nettoreduktion på 13 pct. af det samlede energiforbrug og en nettoreduktion på 11 pct. af den samlede CO₂-udledning (Energihandlingsplan).
- Egenproduktionen af VE skal 10-dobles (Energihandlingsplan).

Bygninger i tal

Samlet bygningsareal: 385.000 m², heraf ca. 60.000 m² plejeboliger.

EMO'er: 100 pct. gennemført.

Skønnet/beregnet energibesparelspotentiale: Der er beregnet et energibesparelspotentiale på i alt 16 pct. i kommunens bygninger og en CO₂-reduktion på i alt 11 pct. inden 2020 ud fra det afsatte beløb til energibesparelser.

Finansiering af energibesparelser

	2011	2012	2013
Beløb afsat til energibesparelser	2,3 mio. kr.	4,8 mio. kr.	4 mio. kr.

Tilbagebetalingstid (TB)

Der gennemføres energibesparelser, der økonomisk kan forrente sig inden for foranstaltningens levetid. I perioden 1998-2010 er der typisk gennemført investeringer med 10-11 års TB. Den nuværende TB ved investeringer i energibesparelser er ca. 15 år, men der gennemføres også energibesparelser med TB på op til 30 år.

ESCO-erfaring

Der er ikke indgået en ESCO-aftale.

Realiserede energibesparelser og hidtidige erfaringer

Ved en investering på 2 mio. kr. p.a. i perioden 1998-2010 er der opnået en årlig besparelse på 200 MWh, 45 tons CO₂ og 200.000 kr. I samme periode er kommunens bygningsmasse forøget med ca. 85.000 m², men grundet udfasning af elopvarmede bygninger og konvertering af opvarmningsform er det lykkedes at fastholde det samlede energiforbrug på 1998-niveau. Erfaringerne ved den hidtidige energispareindsats er, at det er afgørende at samtænke ombygninger, opretning, vedligehold og energiforbedringer.

ELENA

Der er interesse for at deltage i ELENA-projektet. Kommunen vurderer at kunne få gavn af ELENA-midlerne til:

- at forberede solcelleprojekter, dels på tage og dels bygningsintegrerede solceller
- at forberede helhedsorienterede energibesparelser i kommunens bygninger, hvor der medtænkes flere parametre som levetidsforlængelse, indeklima, æstetik mv.
- at forberede investeringer i bygningsrelateret LED-belysning
- forberede energispareindsats i idrætshal og svømmehal
- at udarbejde en bygningsstrategi, som bl.a. beskriver hvor der kan sættes ind med energiforbedringer

Kommunen skønner at kunne investere i alt 20 mio. kr.

Faktaark: Gribskov Kommune

Organisering

Energibesparelser i kommunens bygninger er forankret i Virksomhedsdrift Ejendomscentret med tæt samarbejde til Team Plan og Klima.

Politikker og aftaler

- 4 pct. reduktion i CO₂-udledningen p.a. i kommunen som virksomhed og 2 pct. i kommunen som geografisk enhed i perioden 2010-2014 (DN Klimakommune).
- 12 pct. reduktion i elforbruget i perioden 2009-2011 (Kurveknækker aftale med Center for Energibesparelser).

Bygninger i tal

Samlet bygningsareal: 198.629 m², heraf ca. 8.070 m² plejeboliger

EMO'er: Gennemført for ca. 140 ejendomme

Skønnet/beregnet energibesparelspotentiale: Der er ikke beregnet eller skønnet et potentiale for energibesparelser ud over ESCO-projektet

Finansiering af energibesparelser

	2011	2012	2013
Beløb afsat til energibesparelser	Der er afsat 42 mio. kr. til ESCO-projekt i årene 2010-2011.	Der er en ramme på 50 mio. for 2012 og 2013.	Der er en ramme på 50 mio. for 2012 og 2013.

Tilbagebetalingstid (TB)

TB i ESCO-projekt: 8,8 år.

ESCO-erfaring

Der er indgået en ESCO-aftale, der omfatter 89 bygninger over 8 år med TB på 8,8 år.

Realiserede energibesparelser og hidtidige erfaringer

Ved en investering på 13,2 mio. kr. i 2010-2011 er der opnået en årlig besparelse på 1.500 MWh, 718,7 tons CO₂ og 1,4 mio. kr. Det ser umiddelbart ud til, at de lovede 20 pct. energibesparelser i ESCO-projektet er opnået (garantiperioden for 6 bygninger startede 1/3 2010 og de resterende er startet 1/3 2011).

ELENA

Det forventes, at der er interesse for at deltage i ELENA-projektet.

Kommunen vurderer at kunne få gavn af ELENA-midlerne til:

- at forberede investeringer i solceller
- at forberede investeringer i klimaskærm
- at forberede investeringer på belysningsområdet
- fælles kommunalt udbud og andre fælles kommunale projekter eller med en partner som projektstyrer
- opbygning af viden på både indhold og proces (jf. ovenstående)

Kommunen skønner at kunne investere i alt ca. 50 mio. kr.

Faktaark: Halsnæs Kommune

Organisering

Kommunale Ejendomme har det direkte ansvar for energibesparelser i kommunens bygninger. Enheden referer organisatorisk til Miljø- og Teknik området.

Politikker og aftaler

- 2 pct. reduktion i CO₂-udledningen p.a. i kommunen som virksomhed frem til 2025 (DN Klimakommune).
- 30 pct. reduktion af energiforbruget i kommunens bygninger i perioden 2010-2021 (ESCO-aftale).
- 8 pct. reduktion af elforbruget i perioden 2008-2011 (Kurveknækker aftale med Center for Energibesparelser).

Bygninger i tal

Samlet bygningsareal: 172.827 m², heraf ca. 17.400 m² plejeboliger.

EMO'er: 100 pct. gennemført.

Skønnet/beregnet energibesparelspotentiale: Der er ikke beregnet eller skønnet et potentiale for energibesparelser ud over ESCO-projektet. Dog er en række projektmuligheder ikke inkluderet i ESCO-projektet og kommunen har via ESCO-projektet fået detaljeret viden om installationer, isolering mv., som vil kunne systematiseres.

Finansiering af energibesparelser

	2011	2012	2013
Beløb afsat til energibesparelser	Der er afsat 86,5 mio. kr. i perioden 2010-2012	Der er afsat 86,5 mio. kr. i perioden 2010-2012	Kendes ikke

Tilbagebetalingstid (TB)

Gennemsnitlig TB i ESCO-projekt: 15 år.

ESCO-erfaring

Der er indgået en ESCO-aftale, der omfatter samtlige bygninger, ekskl. få udlejningsejendomme og inkl. plejeboliger.

Aftalen består af 3 faser:

Fase 1: nov. 2009 - apr. 2010 (analyse)

Fase 2: juni 2010 - dec. 2011 (investeringer)

Fase 3: jan 2012 - 2021 (drift - systematisk energiledelse, inkl. undervisning af alle de tekniske serviceledere m.m.).

Gennemsnitlig TB: 15 år. Målsætning: ca. 30 pct. energibesparelse

Realiserede energibesparelser og hidtidige erfaringer

Forventede resultater af ESCO-projektet: Ved en investering på 90 mio. kr. (fase 1 og 2) er den forventede årlige besparelse 7.970 MWh, 1.743 CO₂ og ca. 6,2 mio. kr. Erfaringerne med samarbejdet med ESCO'en er gode og delresultaterne ser meget positive ud.

ELENA

Der er interesse for at deltage i ELENA-projektet.

Kommunen vurderer at kunne få gavn af ELENA-midlerne til:

- at forberede et 2. generations ESCO-projekt ("ESCO-2"), som bl.a. skal fungere som et demonstrationsprojekt for andre kommuner. Projektet vil gennemføre energibesparende tiltag, som er identificeret i forbindelse med det nuværende ESCO-projekt, men som ikke er inkluderet heri.
- at forberede investeringer i klimaskærm, VE (solceller, jordvarme)
- fælles indkøb af byggematerialer

Kommunen skønner at kunne investere i alt 40 mio. kr.

Faktaark: Helsingør Kommune

Organisering

Center for Ejendomme og Center for Kultur, Plan og Erhverv har det direkte ansvar for energibesparelser i kommunens bygninger.

Politikker og aftaler

- 2 pct. reduktion i CO_{2s}-udledningen p.a. i perioden 2008-2025 i kommunen som virksomhed frem til 2025 (DN Klimakommune).
- 2 pct. reduktion i elforbrug i perioden 2009-2012 (Kurveknækeraftale med Center for Energibesparelser).
- Kommunen har tilsluttet sig Borgmesterpagten (Covenant of Mayors)
- 25 pct. reduktion af energiforbruget i alle kommunens bygninger, undtaget bygninger der har beboelse (ESCO-aftale).

Bygninger i tal

Samlet bygningsareal: 360.000 m².

EMO'er: 100 pct. gennemført.

Skønnet/beregnet energibesparelspotentiale: På baggrund af en ESCO-forundersøgelse er der beregnet et besparelspotentiale på 15.000 MWh p.a. og 10 mio. kr. p.a. ved en investering på 100-120 mio. kr. Gennemsnitlig TB: 10 år.

Finansiering af energibesparelser

	2011	2012	2013
Beløb afsat til energibesparelser	Ca. 5 mio. kr. (start-omkostninger til ESCO).	Ca. 55 mio. kr.	Ca. 55 mio. kr.

Tilbagebetalingstid (TB)

Gennemsnitlig TB i ESCO-projekt: 10 år.

ESCO-erfaring

Der er indgået en ESCO-aftale, som inkl. alle kommunens bygninger, undtaget bygninger der bliver benyttet til beboelse.

På baggrund af en forundersøgelse er der beregnet et besparelspotentiale på 15.000 MWh p.a. og 10 mio. kr. p.a. ved en investering på 100-120 mio. kr. Den gennemsnitlige tilbagebetalingstid er 10 år og ESCO-projektet forventes færdig i 2013.

Realiserede energibesparelser og hidtidige erfaringer

Der er opnået en reduktion på 7,3 pct. CO₂ over 3 år og en reduktion af energiforbruget fra 77.010 MWh/år til 73.972 MWh/år. Besparelserne er opnået via konverteringer af varmforsyning til fjernvarme, uddannelse af serviceledere og investeringer i rumfølere, natsænkning og en indsats på belysningsområdet.

ELENA

Der er interesse for at deltage i ELENA-projektet.

Kommunen vurderer at kunne få gavn af ELENA-midlerne til:

- at forberede investeringer i klimaskærmsrenoveringer
- evt. at forberede investeringer i indendørs LED belysning
- forberede investeringer i solceller samt andre VE-anlæg

Kommunen skønner at kunne investere i alt 10-15 mio. kr.

Faktaark: Herlev Kommune

Organisering

Bygningsejerne i de enkelte fagforvaltninger har ansvaret for energibesparelser i deres egne bygninger og forvalter midlerne. Trafik og Anlæg rådgiver de enkelte fagforvaltninger og tager energibesparelsesinitiativer. Trafik og Anlæg referer til de relevante fagforvaltninger og fagudvalg.

Politikker og aftaler

- 2 pct. reduktion i elforbrug p.a. i perioden 2009-2013 (Kurveknækkaftale med Center for Energibesparelser).
- Kommunens institutioner skal i 2012 være blandt de 50 pct. bedste på landsplan målt på el, vand og varme.

Bygninger i tal

Samlet bygningsareal: Ca. 135.000 m², heraf ca. 15.000 m² plejeboliger.

EMO'er: 100 pct. gennemført.

Skønnet/beregnet energibesparelspotentiale: Ved en investering på 71 mio. kr. er den beregnede besparelse 4.350 MWh p.a. og 78.000 kr. p.a. Gennemsnitlig TB: 18 år.

Finansiering af energibesparelser

	2011	2012	2013
Beløb afsat til energibesparelser	Ca. 2,2 mio. kr. (dog indgår energibesparelser også i den alm. vedligeholdelse).	Ca. 2,2 mio. kr.	Kendes ikke.

Tilbagebetalingstid (TB)

I løbet af de sidste 2 år har der været fokus på at gennemføre energibesparelserne listet i energimærkerne med en TB mellem 0-5 år. I ESCO-projektet er den gennemsnitlige TB for bygningsrelaterede tiltag 18 år.

ESCO-erfaring

Der er truffet beslutning om at gennemføre et ESCO-projekt, som omfatter alle kommunale bygninger, vejsignaler og vejbelysning. ESCO-projektet forventes at levere en 15 pct. CO₂ reduktion i de offentlige bygninger (på baggrund af forstudie). Udførelsen af ESCO-projektet forløber over 1-2 år, og har en gennemsnitlig TB for bygningerne i projektet på 18 år (for vejsignaler og belysning er den gennemsnitlige TB på 25-26 år). ESCO-projektet forventes at frigive 4 mio. kr. om året i besparelser.

Realiserede energibesparelser og hidtidige erfaringer

Ved en investering på 2 mio. kr. i 2011 er der opnået en årlig besparelse på ca. 160 tons CO₂ og 688.333 kr.

ELENA

Der er interesse for at deltage i ELENA-projektet.

Kommunen vurderer at kunne få gavn af ELENA-midlerne til at forberede investeringer i solceller i samarbejde med andre kommuner

Kommunen skønner at kunne investere i alt 10-20 mio. kr.

Faktaark: Hillerød Kommune

Organisering

Afdelingen By og Miljø, hvorunder sektionen Ejendomme har det direkte ansvar for energibesparelser i kommunens bygninger. Organisatorisk refereres der til afdelingschefen for By og Miljø

Politikker og aftaler

- 2 pct. reduktion i CO₂-udledningen p.a. i kommunen som virksomhed i perioden 2010-2020 (DN Klimakommune).
- 35 pct. reduktion i CO₂-udledningen fra kommunens egne bygninger i 2020 ud fra basisåret 2009 (kommunens klimastrategi).
- 6 pct. reduktion i elforbruget i perioden 2009-1212 (Kurveknækkeraftale med Center for Energibesparelser).

Bygninger i tal

Samlet bygningsareal: Ca. 220.000 m², heraf ca. 26.400 m² plejeboliger.

EMO'er: 100 pct. gennemført.

Skønnet/beregnet energibesparelspotentiale:
Ved investering på 100 mio. kr. over fire år er den beregnede besparelse 9.400 MWh p.a. og 8 mio. kr. p.a. Gennemsnitlig TB: 12-15 år.

Finansiering af energibesparelser

	2011	2012	2013
Beløb afsat til energibesparelser	25 mio. kr.	25 mio. kr.	25 mio. kr.

Tilbagebetalingstid (TB)

Gennemsnitlig TB: 12-15 år. I praksis vurderes de enkelte projekter ud fra rentabilitetsberegninger og CO₂-reduktionspotentiale.

ESCO-erfaring

Der er endnu ikke indgået en ESCO-aftale, men der skal køres et pilotprojekt i foråret 2012, hvor en ESCO screener en bygning og derefter udarbejder forslag til en garantistillelse for energibesparelserne i bygningen.

Realiserede energibesparelser og hidtidige erfaringer

Ved en investering på 13,5 mio. kr. i 2011 er den beregnede årlige besparelse på 408 MWh, 810 tons CO₂ og ca. 1,4 mio. kr.

Erfaringerne med energispareindsatsen er i øvrigt, at der er store udfordringer med at kvalificere energimærkerne, således at de kan anvendes som reelle projektbeskrivelser.

ELENA

Der er interesse for at deltage i ELENA-projektet.

Kommunen vurderer at kunne få gavn af ELENA-midlerne til:

- at løfte nogle pilotprojekter i fællesskab med andre kommuner, for at afprøve nyere teknologier (fx LED-belysning og solceller)
- evt. at forberede systematisk indførelse af LED-belysning, hvis teknologien er modnet tilstrækkeligt i 2013
- at kortlægge el-tavler, hvor det, at spændingen i nettet er højere end nødvendigt, udnyttes. Ved at regulere denne spænding og tilpasse den elbehovet, er det nemlig muligt at spare energi

Kommunen skønner at kunne investere i alt 50 mio. kr.

Faktaark: Hvidovre Kommune

Organisering

Ejendomsafdelingen har det direkte ansvar for energibesparelser i kommunens bygninger. Enheden refererer organisatorisk til Teknisk direktør samt Teknisk Forvaltning.

Politikker og aftaler

- 2 pct. reduktion i CO₂-udledningen p.a. i kommunen som virksomhed i perioden 2008-2025 (DN Klimakommune).
- 2 pct. reduktion i el- og varmekonsum p.a. i perioden 2010-2013 (Kurveknækker aftale med Center for Energibesparelser).
- 1,5 mio. kr. besparelse pr. år, som trækkes via decentralt energibudget.

Bygninger i tal

Samlet bygningsareal: 310.000 m² ekskl. boligdelen i plejeboligerne, der udgør ca. 25.000 m². Hertil kommer ca. 5.000 m², som kun delvist er opvarmet.

EMO'er: Energimærkerne for de små bygninger er gennemført. Bygninger over 1.500 m² gennemføres i 2011 og 2012 frem til uge 5.

Skønnet/beregnet energibesparelspotentiale:
Ved investering på 13,75 mio. kr. er den beregnede besparelse 1.500 MWh p.a. og ca. 1,4 mio. kr. p.a. Max TB: 12-15 år.

Finansiering af energibesparelser

	2011	2012	2013
Beløb afsat til energibesparelser	15 mio. kr.	10,7 mio. kr.	10,7 mio. kr.

Tilbagebetalingstid (TB)

Max TB: 10 år.

ESCO-erfaring

I budgetaftalen for 2012 er det besluttet, at der skal gennemføres et ESCO-projekt. Der er endnu ikke afsat midler til ESCO-projektet, men der er budgetteret med en besparelse på 0,5 mio. kr. pr. år på bygningsdriften fra 2012.

Realiserede energibesparelser og hidtidige erfaringer

Ved en investering på 2,5 mio. kr. i 2008 er den årlige besparelse på 1.333 MWh, 293 tons CO₂ og 992.500 kr.

Ved en investering på 10 mio. kr. i 2009 er den årlige besparelse på 1.530 MWh, 347 tons CO₂ og 1.178.500 kr.

Ved en investering på 10 mio. kr. i 2010 er den årlige besparelse på 2.193 MWh, 492 tons CO₂ og 2.019.495 kr.

Via det grønne regnskab har det været muligt at se effekterne af energispareindsatsen. Endvidere er der gode erfaringer med anvendelsen af en speciel budgetmodel, som giver institutionerne incitament for at spare på energien.

ELENA

Der er umiddelbart interesse for at deltage i ELENA-projektet, men der tages forbehold for, hvilke indsatser ELENA-midlerne kan fremme og hvilket beløb kommunen evt. kan investere, da det endnu ikke står klart, hvornår ESCO-projektet igangsættes.

Kommunen vender tilbage medio 2012 vedr. evt. beløb og indsatsområder.

Faktaark: Høje Taastrup Kommune

Organisering

Center for Ejendom og Intern Service (CEIS) har det direkte ansvar for energibesparelser i kommunens bygninger. Enheden referer organisatorisk til Teknisk Direktørområde.

Politikker og aftaler

- 2 pct. reduktion i CO₂-udledningen p.a. i kommunen som virksomhed i perioden 2008-2013 (DN Klimakommune).
- 10 pct. reduktion i elforbrug p.a. i perioden 2009-2013 (Kurveknækeraftale med Center for Energibesparelser).
- Der er indgået en aftale med en ESCO.

Bygninger i tal

Samlet bygningsareal: 267.000 m², heraf 17.000 m² plejeboliger.

EMO'er: 100 pct. gennemført.

Skønnet/beregnet energibesparelspotentiale:
I forbindelse med ESCO-projektet er der beregnet et energibesparelspotentiale på de tekniske installationer. Ved en investering på 72 mio. kr. i 2011 og 2012 er den beregnede besparelse 4,8 mio. kr. p.a. TB: 15 år.

Tilbagebetalingstid (TB)

I ESCO-projektet er TB sat til 15 år.

ESCO-erfaring

Der blev indgået aftale med en ESCO i efteråret 2011. Der er blevet udarbejdet en baseline på alle de opvarmede bygninger og heraf er der udvalgt ca. 200 bygninger, som skal indgå i ESCO-projektet. Valget faldt på en ESCO-aftale, da der var et stort vedligeholdelsesefterslæb.

ESCO-projektet fokuserer udelukkende på tekniske installationer, VE-anlæg og energirelateret adfærd (uddannelse af de tekniske serviceledere og brugerne), men ingen fokus på klimaskærmen. TB er 15 år og der forventes at blive realiseret energibesparelser på 18 pct.

Realiserede energibesparelser og hidtidige erfaringer

Resultater af den hidtidige energispareindsats er endnu ikke opgjort.

Kommunen har tidligere foretaget klimaskærmsrenoveringer af 9 institutioner til lavenergistandard, som der er rigtig gode erfaringer med.

ELENA

Høje Taastrup Kommune er p.t. ikke interesseret i at være med i en fælles ELENA-ansøgning

Finansiering af energibesparelser

	2011	2012	2013
Beløb afsat til energibesparelser	20 mio. kr. (herudover investeres der 72 mio. kr. i et ESCO-projekt i årene 2011 og 2012).	20 mio. kr.	20 mio. kr.

Faktaark: Hørsholm Kommune

Organisering

Center for Vej og Ejendom har det direkte ansvar for energibesparelser i kommunens bygninger. Enheden referer organisatorisk til direktionen.

Politikker og aftaler

- 4 pct. reduktion i CO₂-udledningen p.a. i kommunen som virksomhed i perioden 2012-2014 (DN Klimakommune).
- 2 pct. reduktion i elforbrug p.a. i perioden 2010-2013 (Kurveknækeraftale med Center for Energibesparelser).
- 20 pct. reduktion i CO₂-udledningen fra kommunen som geografisk enhed i 2020 ud fra basisåret 2009 (klimapolitik).

Bygninger i tal

Samlet bygningsareal: Ca. 120.000 m².

EMO'er: 100 pct. gennemført.

Skønnet/beregnet energibesparelspotentiale:
Der er endnu ikke beregnet/skønnet et potentiale for energibesparelser.

Finansiering af energibesparelser

	2011	2012	2013
Beløb afsat til energibesparelser	I årene 2009-2012 vil der i alt blive investeret 88 mio. kr. på energirenoveringer og solceller.	I årene 2009-2012 vil der i alt blive investeret 88 mio. kr. på energirenoveringer og solceller.	24 mio. kr. til vedligeholdelse.

Tilbagebetalingstid (TB)

Gennemsnitlig TB ved energirenovering af de offentlige bygninger var på 12 år. Der er dog også realiseret energibesparelsesprojekter med langt længere TB. Energibesparelsesprojekterne er baseret på rentabilitetsberegninger frem for simple tilbagebetalingstid.

ESCO-erfaring

Der er ikke indgået en ESCO-aftale.

Realiserede energibesparelser og hidtidige erfaringer

Resultater af den hidtidige energispareindsats er endnu ikke opgjort.

Erfaringerne med den hidtidige energispareindsats er meget gode.

ELENA

Der er interesse for at deltage i ELENA-projektet.

Kommunen vurderer at kunne få gavn af ELENA-midlerne til:

- at forberede investeringer i solceller, herunder forberedelse af investeringer i efterisolering af flade tage før installation af solceller.
- Der er endvidere interesse for at undersøge i hvor høj grad storskala-solprojekter kan anvendes som reguleringsmekanisme i det overordnede energisystem.

Kommunen skønner at kunne investere i alt ca. 125 mio. kr.

Faktaark: Ishøj Kommune

Organisering

Center for Kommunale Ejendomme har det direkte ansvar for energibesparelser i kommunens bygninger. Enheden refererer organisatorisk til Teknisk direktør.

Politikker og aftaler

- 2 pct. reduktion i CO₂-udledningen p.a. i kommunen som virksomhed i perioden 2009-2025 (DN Klimakommune).
- 6 pct. reduktion i elforbruget i perioden 2009-2011 (Kurveknækraftale med Center for Energibesparelser).

Bygninger i tal

Samlet bygningsareal: Ca. 215.000 m², heraf ca. 25.500 m² plejeboliger.

EMO'er: Der er gennemført energimærker for alle de små bygninger. I 2012 gennemgås de store bygninger.

Skønnet/beregnet energibesparelspotentiale: Der er endnu ikke beregnet eller skønnet et potentiale for energibesparelser, men et nyoprettet Energiteam har bl.a. dette punkt som formål.

Finansiering af energibesparelser

	2011	2012	2013
Beløb afsat til energibesparelser	Ca. 3,5 mio. kr.	Ca. 3,5 mio. kr.	Ca. 3,5 mio. kr.

Tilbagebetalingstid (TB)

Hvilken TB, der skal ligge til grund for energispareindsatsen, er til diskussion i det nyoprettede Energiteam,.

ESCO-erfaring

Der er ikke indgået en ESCO-aftale, men der skal gennemføres en analyse af, hvorvidt et ESCO-projekt kan være fremmende for kommunens indsats.

Realiserede energibesparelser og hidtidige erfaringer

I 2008 er der gennemført investeringer, der har givet en årlig besparelse på 496 MWh, 178 tons CO₂ og 480.000 kr.

I 2009 er der gennemført investeringer, der har givet en årlig besparelse på 201 MWh, 56 tons CO₂ og 160.000 kr.

I 2010 er der gennemført investeringer, der har givet en årlig besparelse på 1005 MWh, 262 tons CO₂ og 765.000 kr.

Investeringerne er ikke opgjort specifikt, idet besparelserne typisk er opnået via udskiftning af anlægsdele eller andre renoverings- / vedligeholdelsestiltag.

Energispareindsatsen har været kontinuerligt, men ikke særlig synlig. Det er hensigten at Energiteamet bl.a. skal arbejde med at gøre indsatsen mere synlige.

ELENA

Der er umiddelbart interesse for at deltage i ELENA-projektet.

Kommunen vurderer at kunne få gavn af ELENA-midlerne til:

- uvildig rådgivning omkring solceller, samt en analyse af hvor det vil være mest hensigtsmæssigt at installere dem
- at forberede investeringer i systematiske energibesparelser i bygningernes klimaskærme
- at forberede en gennemgående energirenovering af rådhuset

Kommunen skønner at kunne investere ca. 10,5 mio. kr.

Faktaark: Københavns Kommune

Organisering

Københavns Ejendomme (KE) har ansvar for udvendig vedligeholdelse og fælles tekniske anlæg. Ved større energibesparelserprojekter varetager KE også ansvaret for indvendige renoveringer. Fagforvaltningerne har ansvaret for belysning, andre indvendige installationer, daglig drift og energirelateret adfærd i de bygninger, som de lejer af KE. Det er oftest KE, der initierer energibesparelserprojekter.

Politikker og aftaler

- 2 pct. reduktion i CO₂-udledningen p.a. i kommunen som virksomhed i perioden 2009-2015 (DN Klimakommune).
- Der er indgået kurveknækker aftaler med de enkelte forvaltninger (Center for Energibesparelser).
- Kommunen har tilsluttet sig den europæiske borgmesterpakt (Covenant of Mayors). Kommunen skal opnå 20 pct. CO₂-reduktion i kommunen som geografisk enhed i 2015 i forhold til 2005.

Bygninger i tal

Samlet bygningsareal: Ca. 2,2 mio. m². Herudover lejer kommunen ca. 6.000 m² af private udlejere, hvor kommunen typisk har ansvaret for den indvendige vedligeholdelse.

EMO'er: 100 pct. gennemført.

Skønnet/beregnet energibesparelspotentiale:

Fra 2008-2014 investeres der 340 mio. kr. i energibesparelser, som giver en beregnet besparelse på 42 mio. kr. Rentabilitetsberegninger ligger til grund for større energirenoveringsprojekter.

Finansiering af energibesparelser

	2011	2012	2013
Beløb afsat til energibesparelser	75 mio. kr.	75 mio. kr.	Indtil videre er der reserveret i alt 74 mio. kr.

Tilbagebetalingstid (TB)

Alt under 10 års TB skal realiseres. Alt ml. 10 og 20 års TB tages som udgangspunkt med i potentialeberegningerne.

Rentabilitetsberegninger ligger til grund for større energirenoveringsprojekter.

ESCO-erfaring

Der er ikke indgået en egentlig ESCO-aftale, men der er igangsat et forsøg i nybyggeri, som minder om en ESCO-aftale. Her har KE indgået aftale med en totalentreprenør, som har ansvaret for fem års energidrift og energistyring i disse bygninger.

Realiserede energibesparelser og hidtidige erfaringer

Målingen af energiforbruget foregår decentralt, og der er derfor ikke fuldt overblik over de opnåede resultater. Der er planer om at investere i dataudstyr, der automatisk registrerer energiforbruget i de enkelte enheder.

ELENA

Der er interesse for at deltage i ELENA-projektet.

Kommunen vurderer at kunne få gavn af ELENA-midlerne til:

- at udarbejde et bedre datagrundlag for energibesparelserprojekter
- at screene bygninger med potentiale for opsætning af solceller. KE ser fordele ved at samarbejde med andre kommuner i relation til at forberede investeringer i solceller
- at undersøge hvordan der kan realiseres energirenoveringer i fredede bygninger, uden at gå på kompromis med bevaringsværdierne og uden at bygningerne lider skade

Kommunen skønner at kunne investere i alt ca. 120 mio. kr.

Faktaark: Lyngby-Taarbæk Kommune

Organisering

Teknisk direktør har det direkte ansvar for energibesparelser i kommunens bygninger.

Politikker og aftaler

- 2 pct. reduktion i CO₂-udledningen p.a. i kommunen som virksomhed i perioden 2008-2025 (DN Klimakommune).
- 2 pct. reduktion i el- og varmekonsum p.a. i perioden 2001-2011. Det forventes, at aftalen forlænges (Kurveknækeraftale med Center for Energibesparelser).

Bygninger i tal

Samlet bygningsareal: Kommunen ejer eller har ansvaret for driften af 300.057 m² heraf 53.413 m² plejeboliger.

EMO'er: 100 pct. gennemført.

Skønnet/beregnet energibesparelspotentiale: Der er ikke beregnet eller skønnet et potentiale for energibesparelser, men der er udarbejdet en investeringsplan på baggrund af energimærkerne, der lyder på 22 mio. kr. Max TB: 10 år.

Finansiering af energibesparelser

	2011	2012	2013
Beløb afsat til energibesparelser	6,4 mio. kr.	7,4 mio. kr.	6,5 mio. kr.

Tilbagebetalingstid (TB)

Der er ikke truffet en fast beslutning om TB, men generelt arbejdes der med TB på ca. 10 år

ESCO-erfaring

Der er ikke indgået en ESCO-aftale. Via EMO'erne er det blevet klarlagt, at kommunen ikke er ESCO egnet, da de lavest hængende frugter allerede er realiseret.

Realiserede energibesparelser og hidtidige erfaringer

Ved en investering på 4,3 mio. kr. i 2008 er den årlige besparelse på 4.129 MWh, 1.244 tons CO₂ og 2.005.000 kr.

Ved en investering på 3,8 mio. kr. i 2009 er den årlige besparelse på 2.111 MWh, 535 tons CO₂ og 1.739.280 kr.

Ved en investering på 5,1 mio. kr. i 2010 er den årlige besparelse på 574 MWh, 58 tons CO₂ og 250.000 kr.

Erfaringerne med energispareindsatsen er gode, der er opnået massive besparelser og bedre indeklima. Der har endvidere været god opbakning fra alle forvaltningerne.

ELENA

Der er umiddelbart interesse for at deltage i ELENA-projektet.

Kommunen vurderer at kunne få gavn af ELENA-midlerne til:

- at forberede investeringer i solceller
- at forberede en totalrenovering af rådhuset
- at give et generelt løft i energispareindsatsen, som er med til at skabe opmærksomhed på området

Kommunen skønner at kunne investere i alt ca. 40 mio. kr.

Faktaark: Region Hovedstaden

Organisering

En del af ansvaret for energibesparelser i Region Hovedstadens bygninger ligger hos Koncern Økonomi og resten ligger hos virksomhederne. Er der behov for ekstern finansiering, bliver det besluttet i Regionsrådet. Hvis de energibesparende foranstaltninger derimod kan finansieres via virksomhedernes egne driftsbudgetter, så ligger ansvaret udelukkende hos disse. Der refereres til Forretningsudvalget. Derudover kan Miljø- og Klimaudvalgene have en rådgivende funktion, men har ingen reel beslutningskompetence.

Politikker og aftaler

- Der er truffet beslutning om at indgå en kurveknækeraftale med Center for Energibesparelser.

Bygninger i tal

Samlet bygningsareal: 1,8 mio. m²

EMO'er: Der har været EU udbud, og Region H er pt. ved at skrive kontrakt med konsulenter, som skal udarbejde energimærkerne. Energimærkerne forventes gennemførte inden udgangen af 2013.

Skønnet/beregnet energibesparelspotentiale: Der er ikke beregnet eller skønnet et potentiale for energibesparelser.

Finansiering af energibesparelser

	2011	2012	2013
Beløb afsat til energibesparelser	30 mio. kr. (lånefinansieres), men der er mulighed for yderligere lånoptagning, hvis projekterne er rentable.	27 mio. kr.	2 mio. kr.

Tilbagebetalingstid (TB)

Der er ikke truffet politisk beslutning omkring TB, men internt i organisationen vælger man at implementere energibesparende foranstaltninger, hvis renten er større eller lig med 5 pct. p.a.

ESCO-erfaring

Der er ikke indgået en ESCO-aftale.

Realiserede energibesparelser og hidtidige erfaringer

Ved en investering på 106,5 mio. kr. i 2009 er den årlige besparelse på 18,9 mio. kr.

Ved en investering på 70 mio. kr. i 2010 er den årlige besparelse på 7,1 mio. kr.

Ved en investering på 43,5 mio. kr. i 2011 er den årlige besparelse på 7 mio. kr.

Erfaringerne er, at det ofte tager længere tid at gennemføre energispareprojekterne end forventet, hvilket kan have indflydelse på hvilket budgetår midlerne kan hentes fra.

ELENA

Der er interesse for at deltage i ELENA-projektet.

Region H vurderer at kunne få gavn af ELENA-midlerne til:

- at forberede investeringer i ventilation
- at forberede klimaskærmsrenoveringer
- at forberede investeringer i tekniske installationer

Regionen skønner at kunne investere i alt ca. 90 mio. kr.

Faktaark: Rudersdal Kommune

Organisering

Afdelingen Ejendomme under Teknik og Miljø har det direkte ansvar for energibesparelser i kommunens bygninger.

Politikker og aftaler

- 20 pct. reduktion af energiforbruget i alle kommunale bygninger i 2015 ud fra basisåret 2009 (ESCO-aftale).

Bygninger i tal

Samlet bygningsareal: Ca. 300.000 m², heraf ca. 20.000 m² plejeboliger.

EMO'er: 100 pct. gennemført.

Skønnet/beregnet energibesparelspotentiale:
Ved en investering på 50 mio. kr. er den beregnede besparelse 9.500 MWh p.a. og 12 mio. kr. p.a. Gennemsnitlig TB: 5-8 år.

Finansiering af energibesparelser

	2011	2012	2013
Beløb afsat til energibesparelser	6,9 mio. kr.	7 mio. kr.	5 mio. kr.

Tilbagebetalingstid (TB)

Hidtil har den gennemsnitlige TB været på 5 år, men i 2013 forlænges den til 8 år.

ESCO-erfaring

Der er indgået en aftale med en ESCO, som garanterer en besparelse på 20 pct. af energiforbruget i kommunens skoler. Ud af de 20 pct. skal 75 pct. realiseres via besparelser på tekniske installationer og 25 pct. via besparelser på adfærdssændringer på skoleområdet. Der er investeret 18 mio. kr. i 2011 og der skal endvidere investeres 1,5 mio. kr. pr. år frem til 2016.

Realiserede energibesparelser og hidtidige erfaringer

Ved en investering på 6,1 mio. kr. i 2010 er den årlige besparelse på 1.698 MWh, 426 tons CO₂ og 1,2 mio. kr.

I forhold til ESCO-aftalen er den energirelaterede brugeradfærd en udfordring. Endvidere er der udfordringer med asbest i nogle bygninger, hvor det ikke er afklaret, hvorvidt kommunen eller ESCO'en hæfter for de uforudsete udgifter i forbindelse med dette.

ELENA

Der er interesse for at deltage i ELENA-projektet.

Kommunen vurderer at kunne få gavn af ELENA-midlerne til:

- at forberede systematiske energibesparelser med udgangspunkt i energimærkerne
- at undersøge mulighederne for investering i diverse VE teknologier, herunder solceller, solpaneler og LED-belysning (især i idrætshaller, svømmehaller og kontorbygninger). I forbindelse med en evt. installering af solceller ønskes der fokus på det arkitektoniske/æstetiske udtryk.

Kommunen skønner at kunne investere i alt ca. 23 mio. kr.

Faktaark: Vallensbæk Kommune

Organisering

Kommunale Ejendomme under Tekniske Område har det direkte ansvar for energibesparelser i kommunens bygninger. Enheden referer organisatorisk til Teknisk direktør.

Politikker og aftaler

- 2 pct. reduktion i CO₂-udledningen p.a. i kommunen som virksomhed i perioden 2008-2025 (DN Klimakommune).
- 2 pct. reduktion i elforbrug p.a. i perioden 2009-2011 (Kurveknækkeraftale med Center for Energibesparelser).
- Der er indgået en aftale med en ESCO.

Bygninger i tal

Samlet bygningsareal: 96.000 m² (inkl. to ældrecentre, som kommunen ejer, men ikke har det daglige vedligeholdelses ansvar for), heraf ca. 20.000 m² plejeboliger.

EMO'er: 100 pct. gennemført.

Skønnet/beregnet energibesparelspotentiale:
Ved en investering på 22 mio. kr. er det beregnede besparelspotentiale på 850.000 kr. p.a. Gennemsnitlig TB: 25 år.
De lavest hængende frugter er allerede realiseret.

Tilbagebetalingstid (TB)

TB i ESCO-projekt: 10 år.

ESCO-erfaring

Der er indgået aftale med en ESCO. I udgangspunktet et 35 mio. kr. projekt, som blev sendt i udbud. Efter at have foretaget en screening så man, at der var belæg for flere investeringer. Man er nu nået op på investeringer for 85 mio. kr. Der blev taget udgangspunkt i, at tiltag med potentiale for energibesparelser på min. 31 pct., skulle gennemføres. TB er på 10 år og aftalen udløber om 10 år.

Realiserede energibesparelser og hidtidige erfaringer

Der eksisterer endnu ikke retvisende data. Den forventede besparelse ved den hidtidige energispareindsats er ca. 5.000 MWh.

I forhold til ESCO-aftalen er erfaringerne, at processen har forløbet godt, og ESCO'en har været meget kompetent.

ELENA

Der er umiddelbart interesse for at deltage i ELENA-projektet.

Kommunen vurderer at kunne få gavn af ELENA-midlerne til at forberede en renovering af Rådhuset

Kommunen skønner at kunne investere i alt ca. 5 mio. kr.

Finansiering af energibesparelser

	2011	2012	2013
Beløb afsat til energibesparelser	85 mio. kr. i alt i 2010 og 2011	Ikke fastlagt	Ikke fastlagt

Bilag 2

Bygningsarealer, budgetter og besparelspotentialer

Kommuner	Bygningsareal	Beløb afsat til energibesparelser			Tilbagebetalingstid	Skønnet/beregnet besparelspotentialer		
		2011	2012	2013		Investering	MWh	Kr.
Albertslund	194.000 m ²	800.000 kr.	800.000 kr.	Kendes ikke	Gennemsnit: 7 år	Kendes ikke	Kendes ikke	Kendes ikke
Allerød	120.000 m ²	1 mio. kr.	I alt 44 mio. kr. i 2012 og 2013	I alt 44 mio. kr. i 2012 og 2013	Gennemsnit: 10-12 år	44 mio. Kr.	Kendes ikke	5,5 mio. kr.
Brøndby	200.000 m ²	15 mio. kr.	27 mio. kr.	5 mio. kr.	Gennemsnit: 6 år	47 mio. kr.	6.130 MWh	6,5 mio. kr.
Fredensborg	160.000 m ²	8,5 mio. Kr.	10 mio. Kr.	Kendes ikke	Totaløkonomiske beregninger ligger til grund for energispareindsatsen	Kendes ikke	Kendes ikke	Kendes ikke
Frederiksberg	381.788 m ²	5,1 mio. kr.	I alt 150 mio. kr. i 2012-2015 til ES-CO-projekt	I alt 150 mio. kr. i 2012-2015 til ES-CO-projekt	Totaløkonomiske beregninger ligger til grund for energispareindsatsen	Kendes ikke	Kendes ikke	Kendes ikke
Frederikssund	225.980 m ²	6 mio. kr.	11,5 mio. kr.	6 mio. kr.	Max: 7 år	14,3 mio. kr.	614 MWh	2,4 mio. kr.
Furesø	200.000 m ²	8 mio. kr.	7 mio. kr.	5-8 mio. kr.	5 år	50 mio. kr.	6.493 MWh	5,6 mio. kr.
Gentofte	540.000 m ²	14 mio. kr.	14 mio. kr.	14 mio. kr.	10 år	85 mio. kr.	11.708 MWh	7,6 mio. kr.
Gladsaxe	385.000 m ²	2,3 mio. kr.	4,8 mio. kr.	4 mio. kr.	Totaløkonomiske beregninger ligger til grund for energispareindsatsen	35-40 mio. kr.	Kendes ikke	Kendes ikke

Kommuner	Bygningsareal	Beløb afsat til energibesparelser			Tilbagebetalingstid	Skønnet/beregnet besparelspotentiale		
		2011	2012	2013		Investering	MWh	Kr.
Gribskov	198.629 m ²	I alt 42 mio. kr. i 2010 og 2012 til ESCO-projekt	I alt 42 mio. kr. i 2010 og 2012 til ESCO-projekt	Ramme på 50 mio. kr. for 2012	Gennemsnit i ESCO-projekt: 8,8 år	Kendes ikke	Kendes ikke	Kendes ikke
Halsnæs	172.827 m ²	I alt 86,5 mio. kr. i 2010, 2011 og 2012	I alt 86,5 mio. kr. i 2010, 2011 og 2012	I alt 86,5 mio. kr. i 2010, 2011 og 2012	Gennemsnit i ESCO-projekt: 15 år	Kendes ikke	Kendes ikke	Kendes ikke
Helsingør	360.000 m ²	5 mio. kr.	55 mio. kr.	55 mio. kr.	Gennemsnit: 10 år	100-120 mio. kr.	15.000 MWh	10 mio. kr.
Herlev	150.000 m ²	2,2 mio. kr.	2,2 mio. kr.	Kendes ikke	Gennemsnit i ESCO-projekt: 18 år	71 mio. kr.	4.350 MWh	
Hillerød	220.000 m ²	25 mio. kr.	25 mio. kr.	25 mio. kr.	Gennemsnit: 12-15 år	1000 mio. kr.	9.400 MWh	8 mio. kr.
Hvidovre	310.000 m ²	15 mio. kr.	10,7 mio. kr.	10,7 mio. kr.	Max: 10 år	13,8 mio. kr.	1.500 MWh	1,4 mio. kr.
Høje Taastrup	267.000 m ²	20 mio. kr.	20 mio. kr.	20 mio. kr.	15 år	72 mio. kr.	Kendes ikke	4,8 mio. kr.
Hørsholm	120.000 m ²	I alt 88 mio. kr. i 2009-2012	I alt 88 mio. kr. i 2009-2012	Kendes ikke	Totaløkonomiske beregninger ligger til grund for energispareindsatsen	Kendes ikke	Kendes ikke	Kendes ikke

Kommuner	Bygningsareal	Beløb afsat til energibesparelser			Tilbagebetalingstid	Skønnet/beregnet besparelspotentiale		
		2011	2012	2013		Investering	MWh	Kr.
Ishøj	215.000 m ²	3,5 mio. kr.	3,5 mio. kr.	3,5 mio. kr.	Ikke fastsat	Kendes ikke	Kendes ikke	Kendes ikke
København	2,8 m ²	75 mio. kr.	75 mio. kr.	74 mio. kr.	Alt under 10 års TB skal realiseres. Alt ml. 10 og 20 års TB inkl. i rentabilitetsberegninger	Fra 2008-2014 investeres der 340 mio. kr.	Kendes ikke	42 mio. kr.
Lyngby-Taarbæk	300.067 m ²	6,4 mio. kr.	7,4 mio. kr.	6,5 mio. kr.	Max :10 år	22 mio. kr.	Kendes ikke	2,2 mio. kr.
Region H	1,8 mio. m ²	30 mio. kr., men der er mulighed for yderligere lånoptagning, hvis projekterne er rentable	27 mio. kr.	2 mio. kr.	Der er ikke truffet nogle polisk beslutning omkring TB, men internt i organisationen vælger man at realisere energibesparende foranstaltninger, hvis renten er større eller lig med 5 % p.a.	Kendes ikke	Kendes ikke	Kendes ikke
Rudersdal	300.000 m ²	6,9 mio. kr.	7 mio. kr.	5 mio. kr.	5-8 år	50 mio. kr.	9.500 MWh	6 mio. kr.
Vallensbæk	96.000 m ²	I alt 85 mio. kr. i 2010 og 2011	Kendes ikke	Kendes ikke	Gennemsnit: 25 år	22 mio. kr.	Kendes ikke	850.000 kr.

Bilag 3

ELENA Indsatsområder i kommunerne

Kommuner	Skønnet investeringsbeløb	Solceller	Andre VE-anlæg	LED/ Anden belysning	Klimaskærm	Helhedsorienterede energibesparelser	Fredede/ bevaringsværdige bygninger	Kvalificering af EMO'er
Albertslund	16-20 mio. kr.	X		X	X			
Allerød	Kendes ikke	X	X					
Brøndby	Kendes ikke			X	X			
Fredensborg	60 mio. kr.	X				X		
Frederiksberg	80 mio. kr.	X					X	
Frederiksund	10 mio. kr.	X		X	X			
Furesø	20 mio. kr.	X		X				X
Gentofte	36 mio. kr.			X			X	
Gladsaxe	20 mio. kr.	X		X		X		
Gribskov	50 mio. kr.	X		X	X			
Halsnæs	40 mio. kr.	X	X		X			
Helsingør	10-15 mio. kr.	X	X	X	X			
Herlev	10-20 mio. kr.	X						
Hillerød	50 mio. kr.	X		X				
Hvidovre	Kendes ikke	-	-	-	-	-	-	-
Hørsholm	125 mio. kr.	X						
Ishøj	10,5 mio. kr.	X			X			
København	120 mio. kr.	X					X	X
Lyngby-Taarbæk	40 mio. kr.	X			X			
Rudersdal	23 mio. kr.	X	X	X				X
Vallensbæk	5 mio. kr.				X			

Bilag 4

ELENA indsatsområder – Region Hovedstaden

Hospitaller	Skønnet investeringsbeløb	Ventilation	Klimaskærm	Tekniske installationer
Amager Hospital	5 mio. kr.	X		
Bornholms Hospital	25 mio. kr.		X	
Glostrup Hospital	30 mio. kr.		X	X
Rigshospitalet	30 mio. kr.		X	X

Bilag 5

Andre indsatsområder – ikke bygningsrelaterede

Kommuner	Interesser for andre ikke-bygningsrelaterede indsatsområder
Albertslund	LED-vejbelyning
Allerød	Evt. udvidelse af fjernvarmenettet og ny vejbelysning
Brøndby	Ny vejbelysning
Fredensborg	Overvejer at udbygge fjernvarmeforsyningen og udbygge VE i Nordforbrændings kraft-varmeanlæg
Frederiksberg	LED-vejbelysning. Planlægning af undervisning til driftspersonale vedr. styring af anlæg eller køretøjer mest energieffektivt
Frederiksund	LED-vejbelysning samt evt. persontransport (tjenestetransport)
Furesø	Evt. vejbelysning
Gentofte	Transportområdet er meget tværgående over kommunegrænser, så det kunne være oplagt med en fælles indsats på området
Gribskov	Belysningsområdet. Om muligt tiltag, som understøtter private boliger og måske især sommerhuse. I forhold til andre områder undersøges det p.t. i Nordsjælland, om der kan udarbejdes et fælles vejudbud. Herudover er strategisk energiplanlægning på dagsordenen i Gribskov. Kommunen har også et mål om at etablere et biogasanlæg, som bl.a. baseres på husholdningsaffald fra flere kommuner.
Halsnæs	Vejbelysning eks. med LED belysning, geotermi (evt. som en del af et udvidet fjernvarmenet) og store solvarmearealer som en del af et udvidet fjernvarmenet
Helsingør	Geotermi (Helsingørs og Hillerøds varmeforsyninger) og udbygning af elbil-faciliteter
Herlev	Evt. LED-vejbelysning
Hillerød	Evt. elbiler
Høje Taastrup	Evt. vejbelysning
Hørsholm	Evt. udvidelse af fjernvarmenettet
København	Evt. vejbelysning
Lyngby-Taarbæk	Evt. fjernvarmeudbygning, hvis kommunen laver sit eget selskab
Vallensbæk	Signal- og vejbelysning. Evt. udvidelse af fjernvarmenettet eller kollektivt jordvarmeanlæg uden for fjernvarmenettet

Bilag 6

ELENA

Europæisk Lokal Energi Assistance

Lokale aktører er afgørende for opfyldelsen af EU's energipolitiske mål. Bæredygtig energi og i særdeleshed energieffektivitet repræsenterer et betydeligt potentiale for at realisere investeringer, fortrinsvis på lokalt plan, med fordele for de lokale økonomier, forbedring af livskvaliteten for borgerne og afbødning af klimaændringerne.

For at gøre mobilisering af midler til investeringer i bæredygtig energi på lokalt plan lettere har Europa Kommissionen og Den Europæiske Investeringsbank (EIB) oprettet den tekniske bistandsfacilitet ELENA, som finansieres via Intelligent Energi Europa-programmet (IEE II). ELENA støtte dækker op til 90 pct. af de omkostninger, der er forbundet med teknisk bistand til at forberede store bæredygtige energiinvesteringsprogrammer.

Kommuner og regioner som aktører

Byområderne repræsenterer omkring 70 pct. af energiforbruget i EU. Flere undersøgelser viser, at der er et stort potentiale for at investere i forbedret energieffektivitet og udvikling af vedvarende energi i byer og regioner, navnlig i bygninger og bytrafik.

Derfor spiller kommuner og regioner en vigtig rolle i opfyldelsen af EU's energi- og klimamålsætninger. De tilhørende store nødvendige investeringer for at nå disse mål er imidlertid i vid udstrækning uudnyttede i dag.

Mange kommuner og regioner er for nylig begyndt at forberede store tiltag indenfor energieffektivisering og vedvarende energianlæg for at håndtere energi- og klimaudfordringerne. Borgmesterpagt-initiativet, som Kommissionen lancerede i januar 2008, har været en vigtig drivkraft for disse initiativer. De fleste af dem er stadig i idéfasen, og deres gennemførelse har vist sig vanskelig, fordi mange regioner og byer, især medium til små, ofte ikke har den tekniske kapacitet til at udvikle store programmer på dette område.

Desuden er offentlige midler generelt begrænsede, og derfor overvejes det ofte at inddrage den private

sektor gennem f.eks. Energy Service Companies (ESCO). Dette kan føre til komplekse licitationer, der overstiger den kapacitet, nogle offentlige instanser råder over.

ELENA sigter mod at hjælpe offentlige instanser med at løse disse problemer ved at tilbyde særlig støtte til at lette gennemførelsen af investeringsprogrammer.

ELENA's facilitet for teknisk bistand

Europakommissionen og Den Europæiske Investeringsbank (EIB) har lanceret ELENA faciliteten med en fond, der forvaltes af EIB, for at forbedre forberedelsen af kvalitetsprojekter inden for energieffektivitet og vedvarende energikilder.

Denne facilitet sigter mod at forberede investeringsprogrammer i byerne, som derefter kan gentages i andre byer eller regioner.

Støtten ydes inden for rammerne af IEE II-programmet (Intelligent Energy Europe).

Teknisk bistand støttet af ELENA faciliteten kan leveres til lokale eller regionale myndigheder eller andre offentlige organer eller en sammenslutning af sådanne organer.

De støttede investeringsprogrammer bør bidrage til at nå målene om 20 pct. mindre drivhusgasudledning, 20 pct. vedvarende energi og 20 pct. større energieffektivitet i 2020 (20-20-20-målene).

Den tekniske bistand skal anvendes til at udvikle investeringsprogrammer, og en faktor på minimum 20 (oprindeligt 25) skal derfor opnås mellem investering og tilskud. Ved at modtage teknisk bistand accepterer modtageren, at det modtagne beløb skal tilbagebetales i det omfang, at denne faktor ikke opnås.

I finansieringsaftalen mellem modtageren af støtten og EIB vil der være bestemmelser om modtagerens forpligtelse til at tilbagebetale, delvist eller fuldt ud, de modtagne beløb, hvis minimumsfaktoren 20 ikke nås, undtagen i tilfælde af omstændigheder, som er udenfor modtagerens kontrol.

Hvad kan støttes?

Teknisk bistand kan gives til udvikling af investeringsprogrammer, som EIB kan medfinansiere indenfor bygninger, bytrafik og infrastruktur.

Når det gælder offentlige bygninger, kan der gives støtte til udvikling af investeringsprogrammer, der fører til øget energieffektivitet. Det kan f.eks. være investeringer i renovering af bygninger for at opnå markant faldende energiforbrug (både varme og elektricitet) via varmeisolering, effektiv aircondition og ventilation samt effektiv belysning. Det kan ligeledes være integration af vedvarende energikilder i det byggede miljø - f.eks. solceller, solfangere og biomasse.

Programmet skal have en slags **ledetråd eller styrende princip** for at gøre investeringsprogrammet synligt og også have en sandsynlighed for gennemførelsen af foranstaltningerne. Dette skal aftales nærmere med ELENA-sekretariatet i forbindelse med den foreløbige ansøgning. Det kan ikke forventes, at der ydes støtte der eksempelvis omfatter vejelysning i én kommuner og energirenovering af bygninger i en anden kommune.

Derudover skal **europæisk merværdi** vises. "Business as usual" for de lokale myndigheder er ikke understøttet.

Et centralt begreb er projektets potentiale for markedsindtrængning og markedsintroduktion. Man kan bruge f.eks. OPP (offentligt-privat partnerskab) eller energi præstationskontrakter til at gennemføre energibesparende foranstaltninger og anvendelse af VE.

Støtteberettigede omkostninger

Den tekniske bistand kan ydes til udvikling af gennemførligheds- og markedsundersøgelser, strukturering af programmer, forretningsplaner, energi audit, forberedelse af udbudsprocedurer og kontraktlige ordninger, og program-implementerings-enheder, og omfatter al anden nødvendig bistand til udvikling af investeringsprogrammer.

Den ansøgte tekniske bistand skal være nødvendig for at gennemføre investeringsprogrammet og skal overholde principperne for forsvarlig økonomisk forvaltning, særligt værdi for pengene og omkostnings-effektivitet.

Ekstra udgifter til personale til gennemførelsen af den tekniske bistand er støtteberettigede omkostninger. Personaleomkostningerne skal svare til de faktiske lønninger plus sociale bidrag og andre forbundne omkostninger.

Hardware omkostninger, som f.eks. måleudstyr, computere eller kontorlokaler, er udelukket. Endvidere er rejseudgifter, kurstab, moms (medmindre støttemodtager kan godtgøre, at denne ikke er i stand til at inddrive den) samt uforholdsmæssigt store eller unødvendige udgifter undtaget.

Støtteberettigede omkostninger er således kort sagt defineret som følger:

- **Udgifter til eksterne eksperter**, der har indgået kontrakt med EIB eller støttemodtageren i henhold til de nationale regler for offentlige indkøb
- Yderligere **personale** ansat af støttemodtageren (f.eks. for at danne enheder til at gennemføre projektet) til at styre og give projektudviklingsbistand
- Ingen andre omkostninger er støtteberettigede.

EU's bidrag kan dække **op til 90 pct.** af alle støtteberettigede omkostninger. Region Sjælland har således søgt og fået tilsagn om 90 pct. støtte.

Finansiel støtte til den tekniske bistand i henhold til denne facilitet må ikke ydes med tilbagevirkende kraft. Tilskuddet kan ikke have til formål eller bevirke en fortjeneste for modtageren. Den endelige støttemodtager forpligter sig til at træffe alle nødvendige foranstaltninger for at forebygge enhver risiko for interessekonflikter, som kan påvirke en upartisk og objektiv gennemførelse af projektet. En sådan interessekonflikt kan navnlig vise sig som et resultat af økonomiske interesser, politiske eller nationale tilhørsforhold, familiemæssige eller følelsesmæssige årsager eller ethvert andet interessefællesskab.

Ændringer mellem udgiftskategorier: Det samlede budget, der i første omgang accepteres i begyndelsen af projektet, kan ikke øges. Overforbrug skal overtages af modtageren. Ændringer indenfor de to omkostningskategorier, eller i forhold til de forskellige underleverandørers tjenester er mulig uden godkendelse. Ændringer mellem de to kategorier skal forhåndsgodkendes af EIB og bør begrænses til højst 10 pct. af modtagerens samlede budget.

Minimumsstørrelse for programmer, der støttes af ELENA

Formålet med ELENA er at øge erfaring med at udvikle investeringsprogrammer af en vis størrelse, **normalt over 50 mio. €**. Små projekter kan støttes, når de er integreret i større investeringsprogrammer. Omgruppering af små projekter i større programmer giver transaktionsomkostninger, der skal reduceres, og forbedrer "banegneheden" af de enkelte projekter, som er et af ELENAs udvælgelseskriterier.

I princippet er der ingen specifikke grænser for mindste og maksimale omkostninger for ELENA-støtte. Dog bør den ønskede bistand passe med størrelsen af den investering, der skal forberedes og dens potentiale til markedsintroduktion. Under alle omstændigheder skal faktoren 20 mellem investering og støtte overholdes.

Hvem kan ansøge?

Lokale og regionale myndigheder eller andre offentlige organer eller en sammenslutning af sådanne organer kan ansøge.

ELENA støtter borgmesteraftale-initiativet (www.eumayors.eu) fra Europakommissionen, men er ikke begrænset til enheder, der har underskrevet den.

Det er muligt for Region Hovedstaden eller en af kommunerne at være en ledende partner, der ansøger om et ELENA tilskud på vegne af regionen og kommunerne. ELENA Sekretariatet ser gerne, at der ansøges på denne måde.

Hvis det er regionen, der ansøger, har ELENA sekretariatet brug for at vide, hvilket ansvar og forhold der er til de andre partnere (kommunerne). Hvis regionen vil være ansøger, vil regionen være ansvarlig for at nå faktoren 20. Af denne grund vil sekretariatet bede om en slags mandat fra de øvrige associerede partnere. ELENA sekretariatet har brug for at være helt sikker på, at investeringerne vil ske og resultere i de planlagte resultater.

Hvordan ansøger man?

Hvad er den første forudsætning for ELENA støtte?

ELENA er en facilitet, der gennem teknisk bistand

sigter på at støtte myndighederne i at fremskynde deres investeringsprogrammer. Teknisk bistand, som er nødvendig for at forberede, gennemføre og finansiere investeringsprogrammet, kan finansieres af ELENA.

Enhver offentlig virksomhed, der ønsker at ansøge om ELENA-bistand, skal i forvejen have identificeret et investeringsprogram, der har til formål at bidrage til at nå EU's energi- og klimamål (20-20-20-målene).

Investeringerne behøver ikke at være fuldt fastlagt, da ELENA's formål jo netop er at støtte og fremskynde den succesrige gennemførelse af sådanne investeringer.

Investeringer bør dog fastlægges bedst muligt, inden der søges om ELENA midler.

Man behøver ikke at levere en nøjagtig liste over bygninger f. eks. for 100 pct. af investeringens volumen, men hvis en del af investeringsforanstaltningerne ikke er blevet identificeret, skal man kunne overbevise ELENA-Sekretariatet om, at man vil være i stand til at identificere og implementere dem indenfor den treårige projektperiode.

Der bør således være foretaget en foreløbig vurdering af et repræsentativt udsnit af bygningerne, således at dette efterfølgende kan anvendes til ekstrapolering af investeringer og opsparring (energi, CO₂, omkostninger mv.).

Denne vurdering kan baseres på de lovpligtige EMO-rapporter, som 16 ud af de 22 kommuner har gennemført.

Foreløbig ansøgning til EIB

Offentlige organer, der forbereder en investeringsplan i de ovennævnte sektorer, kan ansøge om bistand direkte fra EIB.

Der bliver ingen indkaldelse af forslag, og bistanden vil blive ydet efter først til mølle-princippet inden for rammerne af det givne budget.

Ansøgere skal fremlægge deres investeringsprogram til EIB og angive behovet for teknisk bistand under ELENA ordningen.

For at undersøge mulighederne for at få bistand fra ELENA bør følgende minimum af oplysninger forelægges EIB:

- En kort beskrivelse af de planlagte investeringsprogrammer, herunder typen af investe-

ringer og strategi for implementering af programmet

- Forventede investeringsomkostninger og tidsplaner for at udvikle programmet
- Beløb, rækkevidde og vigtigste behov, der skal opfyldes af den bistandssøgte tekniske bistand.

Baseret på disse oplysninger vil EIB vurdere, om forslaget opfylder udvælgelseskriterierne, og vurdere behovet for teknisk bistand til det konkrete investeringsprogram.

Endelig ansøgning

Hvis den foreløbige gennemgang udført af EIB viser, at investeringen er potentielt berettiget til ELENA, vil ansøger modtage et ansøgningsskema, der skal udfyldes med oplysninger om projektet, såsom:

I forhold til investeringsprogrammet / projektet

- Erklæring om ansøgerens engagement i facilitetens målsætninger.
- Beskrivelse af de planlagte investeringer efter sektor (Investeringer i energibesparelser og vedvarende energi).
- Forventede samlede investeringsomkostninger
- Forventet faktor mellem investering og tilskud
- Plan for finansiering af investeringen
- Tidsplan for at gennemføre investeringerne
- Beskrivelse af de vigtigste elementer i det institutionelle, organisatoriske og kontraktmæssige setup af investeringerne
- De forventede resultater i form af øget energieffektivitet, fald i energiforbruget, produktion af vedvarende energi eller reduktion af drivhusgasser (estimat i absolutte årlige tal i MWh og ton CO₂) før og efter gennemførelsen af investeringsprogrammet)
- Forventede andre relevante resultater, hvis de er tilgængelige (f.eks. øget beskæftigelse, kapacitetsopbygning osv.)
- Beskrivelse af tidligere forberedende vurderinger og undersøgelser udført for investeringsprogrammet (om muligt vedlægges resuméer af tidligere vurderinger / undersøgelser)

I forhold til ELENA støtte til teknisk bistand:

- Præsentation af allerede udviklede lignende programmer eller initiativer
- Begrundelse for ansøgningen om teknisk bistand
- Samlet beløb, der anmodes om
- Medfinansiering
- Beskrivelse af den forventede støtte og dens anvendelsesområde
- Beskrivelse af de vigtigste elementer i støtten
- Vejledende arbejdsprogram for udvikling af investeringsprogrammet (den skal vise en klar sammenhæng mellem den ønskede bistand og investeringsprogrammet, de vigtigste milepæle og et detaljeret budget opdelt efter aktiviteter og faser)
- Oplysninger om andre tilskud eller tilskud modtaget, hvis det er relevant
- Vejledende tidsplan (start- og slutdato, forventet tidspunkt for underskrivelse af kontrakt) og overslag over udbetalinger
- Milepæle for bedømmelse af faktoren mellem bistand og investeringer
- Beskrivelse af de vigtigste forventede virkninger af støtten til udvikling af projektet
- Ansøgers forpligtelse til at lette formidlingen af erfaringer og resultater
- Markedsintroduktionspotentiale for andre kommuner og regioner
- Udkast til mandat for lanceringen af den tekniske bistand

Efter modtagelse af ansøgningen vil EIB forelægge forslaget for Europakommissionen for godkendelse. Udvalgelsesproceduren vil tage omkring tre måneder.

Tid

I princippet kan der indsendes forslag og indgås finansieringsaftaler når som helst, medmindre beløb, der tildeles ELENA faciliteten, er opbrugt før dette

tidspunkt. ELENA er oprindeligt udstyret med en fond på 15 mio. € fra IEE 2009-budgettet, og disse midler er nu opbrugt. Ultimo 2011 blev der frigivet en ny bevilling på 37 mio. €.

Den maksimale varighed af et projekt støttet af ELENA er begrænset til tre år.

Det faktiske investeringsprogram skal gennemføres indenfor en treårig tidsramme. ELENA Sekretariatet kan som et målepunkt for de samlede investeringer acceptere lanceringen af udbuddet til et investeringsprojekt. Men dette er kun muligt under visse betingelser.

I sin godkendelse af ELENA-støtte til Region Sjælland skriver EIB:

”Størrelsen af investeringsprogrammet svarer til summen af:

- a) Den skete investering i løbet af kontraktperioden, og
- b) den anslåede værdi af kontrakten for yderligere investeringer, som er blevet støttet i henhold til denne aftale og som er udbudt i overensstemmelse med gældende udbudsregler.

For at kvalificere sig til optagelse i punkt b), skal det tilhørende budget være fuldt sikret forud for offentliggørelsen af udbuddet, og dermed kan tildelingen ikke gøres betinget af tilgængeligheden af budgetmidler. Beviser herfor skal fremlægges. En eventuel annullering af udbudsproceduren i overensstemmelse med gældende regler, af andre grunde end manglende adgang til budgetmidler, berører ikke optagelsen af den anslåede værdi af kontrakten i fastsættelsen af størrelsen af investeringsprogrammet i punkt b).”

Sådan gennemføres den tekniske bistand

Underleverandører, der har ansvaret for at gennemføre den tekniske bistand kan vælges af modtageren eller af EIB. Den bedste løsning i hvert enkelt tilfælde vil blive drøftet med EIB, dog med den præference, at udvælgelse foretages af modtageren. Underleverandører skal vælges i henhold til EU's offentlige udbudsregler.

Udbetalingen vil afhænge af tidsplanen for leveringen af den tekniske bistand og den forventede udvikling af investeringsprogrammet. Udbetalingstidsplanen vil

blive aftalt mellem EIB og initiativtageren under forhandlingerne om finansieringen af aftalen.

Støtten vil blive udbetalt til støttemodtagerens bank i euro. Normalt vil første rate på 40 pct. af det samlede støttebeløb komme til udbetaling 45 kalenderdage efter kontrakt-underskrivelse.

Rapportering

Støttemodtageren er ansvarlig for forvaltning og rapportering om udviklingen i den tekniske bistand i henhold til Europakommissionens krav og aftaler med EIB om finansieringen.

Enhver budgetoverskridelse vil blive finansieret af modtageren.

Den endelige støttemodtager skal i det format, som EIB kræver, forelægge følgende dokumenter:

- a) Opstartsrapport efter tre måneder
- b) Halvårige statusrapporter
- c) Foreløbige rapport (inklusive årsregnskabet);
- d) Endelig rapport om gennemførelsen (herunder finansielle oversigter).

Alle disse dokumenter skal indsendes på engelsk eller fransk, dels pr. brev dels i et elektronisk format.

Den foreløbige rapport, som dækker perioden fra måned 1 til måned 17, skal indgives senest 30 kalenderdage efter udgangen af rapporteringsperioden pågældende periode.

Den endelige rapport om gennemførelsen skal indgives senest 30 kalenderdage efter udløbet af støtteperioden.

Undlader den endelige støttemodtager at fremlægge en statusrapport eller den endelige rapport og undlader denne at stille en acceptabel skriftlig forklaring herfor, kan banken opsiges kontrakten, nægte at betale udestående beløb og inddrive uretmæssigt udbetalte beløb.

Udvælgelseskriterier

EIB vil vælge investeringsprogrammer, der skal støttes under ELENA baseret på følgende kriterier:

- Berettigelse af en ansøger

- Berettigelse af investeringsprogrammet (type af program)
- Programmets potentielle bankegnethed
- Ansøgerens finansielle og tekniske kapacitet til at gennemføre og afslutte investeringsprogrammet
- De forventede bidrag til målene i "20-20-20"-initiativet i form af at reducere udledningen af drivhusgasser, øge andelen af vedvarende energi i energiforbrug og forbedre energieffektiviteten
- Forventet gearingfaktor (investeringen skal være mindst 20 gange større end den tekniske bistand)
- EU merværdi, navnlig i form af overensstemmelse med EU's politikker, herunder:
 - o EU bæredygtige energipolitikker og prioriteringer, mål og lovgivning
 - o Det aktuelle niveau for bæredygtige energiteknologier, der skal gennemføres i investeringsprogrammet
 - o EU's samhørighedspolitik
 - o Behovene hos de lokale samfund og mulige konsekvenser for den lokale / regionale udvikling, herunder en positiv indvirkning på små og mellemstore virksomheder
 - o Bidrag til udbredelse af god praksis eller teknologier på en tidlig markeds gennembrudsfase, inden for EU
- Kontrol af, at finansiell støtte under ELENA-faciliteten ikke anvendes til investeringsprogrammer, der bedre kan understøttes af andre lignende EU faciliteter, herunder samhørigheds- og strukturfondene. Hvis finansieringen kan opnås fra andre faciliteter, skal ansøgeren begrunde, hvorfor brugen af ELENA-faciliteten er mere passende.
- Fravær af anden EU støtte til den samme ansøger til at forberede samme investeringsprogram.

Muligheder for låntagning – ELENA-regler

Det er ikke en forudsætning for at modtage ELENA-bistand, at der opnås finansiering i form af lån fra den europæiske investeringsbank EIB til investeringsprogrammet, og vice-versa. Men da et af formålene med ELENA er at forbedre investeringsprogrammets bankegnethed, kan ELENA-bistand lette adgangen til finansiering fra EIB eller andre banker.

Hver partner (kommuner og region) i et fælles ELENA-projekt kan finansiere deres del af investeringsprogrammet separat på den måde, der er optimal for hver enkelt.

Bilag 7

Låneregler, kommuner og region

Kommunerne

Kommunerne har adgang til at hjemtage lån til energibesparende foranstaltninger i egne bygninger, jf. "lånebekendtgørelsen" (Bekendtgørelse nr. 1238 af 15/12/2011 om kommunernes låntagning og meddelelse af garantier m.v.):

§ 2 En kommunes adgang til i det enkelte regnskabsår at optage lån, jf. § 3, svarer til summen af følgende kommunale udgifter [andet end energibesparelser er udeladt her]:

Udgiften ved energibesparende foranstaltninger i bygninger eller anlæg, der tilhører kommunen eller en institution, hvis låntagning henføres til kommunen. Ved energibesparende foranstaltninger forstås:

- a) sådanne foranstaltninger, vedrørende energiforbrug, som følger af en energimærkning udarbejdet i henhold til bekendtgørelse om energimærkning m.v. i bygninger og
- b) udskiftning af lyskilder og armaturer til mere økonomiske typer, anskaffelse af automatik til regulering eller styring af elforbruget samt udskiftning af elanlæg og elapparater i øvrigt til økonomiske typer
- c) foranstaltninger, som følger af bygningsreglementets energikrav til det eksisterende byggeri i henhold til bekendtgørelse om offentliggørelse af bygningsreglement.

Udgiften til installation af elektricitets- eller varmeproducerende anlæg baseret på indenlandske, herunder vedvarende, energikilder i ejendomme til sociale, kulturelle og undervisningsmæssige formål.

§ 3. Til en kommunes låntagning henregnes:

- 1) Lån, der alene optages af kommunen.
- 2) Den del af lån optaget af flere kommuner i forening, som ifølge den indgåede aftale påhviler kommunen.
- 3) Den del af lån optaget af kommunale fællesskaber, interessentskaber, andelsselskaber, aktieselskaber, anpartsselskaber, selvejende

institutioner og lignende med kommunal deltagelse, som kan henføres til kommunen.

- 4) Lån optaget af andre institutioner end de, der hører under stk. 1, nr. 1, 2 og 3, og som efter aftale med kommunen stiller pladser til rådighed med henblik på at løse opgaver efter lov om social service, lov om dag-, fritids-, og klubtilbud m.v. til børn og unge eller lov om aktiv socialpolitik. Lånet medregnes forholdsmæssigt i forhold til de pladser, der er til rådighed for kommunen.
- 5) Lån, der ikke er omfattet af nr. 1-4, i det omfang kommunen meddeler garanti for lånet, og lånet anvendes til finansiering af udgifter, der kan sidestilles med en kommunal anlægsopgave.

Regionen

Regionen har ligeledes ret til at hjemtage lån til energibesparende foranstaltninger i egne bygninger. Af "bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om regionernes låntagning og meddelelse af garantier m.v." (bekendtgørelse nr. 1299 af 15/12/2011) fremgår:

§ 1 En region kan kun hjemtage lån efter meddelt dispensation fra velfærdsministeren. Undtaget fra dette er:

Udgiften ved energibesparende foranstaltninger i bygninger eller anlæg, der tilhører regionen eller en institution, hvis låntagning henføres til regionen, jf. § 2, stk. 1, nr. 3 og 4. Ved energibesparende foranstaltninger forstås:

- a) sådanne foranstaltninger, vedrørende energiforbrug, som følger af en energimærkning udarbejdet i henhold til bekendtgørelse om energimærkning m.v. i bygninger og
- b) udskiftning af lyskilder og armaturer til mere økonomiske typer, anskaffelse af automatik til regulering eller styring af elforbruget samt

udskiftning af elanlæg og elapparater i øvrigt til eløkonomiske typer.

- c) foranstaltninger, som følger af bygningsreglementets energikrav til det eksisterende byggeri i henhold til bekendtgørelse om offentliggørelse af bygningsreglement. Byggeri med statslig tilskudsstøtte fra Kvalitetsfonden er dog ikke omfattet af litra c.

§ 2. Til en regions låntagning henregnes

- 1) Lån, der alene optages af regionen, jfr. § 1.
- 2) Den del af lån optaget af flere regioner i forening, som ifølge den indgåede aftale alene påhviler regionen.
- 3) Den del af lån optaget af interessentskaber, andelsselskaber, aktieselskaber, anpartsselskaber, selvejende institutioner og lignende med regional deltagelse, som kan henføres til regionen.
- 4) Lån optaget af en privat eller selvejende institution, der efter aftale med regionen stiller pladser til rådighed med henblik på at løse opgaver efter lovgivningen. Lånet medregnes forholdsmæssigt i forhold til de pladser, der er til rådighed for regionen.
- 5) Lån, der ikke er omfattet af nr. 1-4, i det omfang regionen meddeler garanti for lånet, og lånet anvendes til finansiering af anlægsprojekter.

